

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. _____

din _____

Chișinău

**Pentru aprobarea proiectului de lege privind
protecția animalelor folosite în scopuri experimentale
sau în alte scopuri științifice**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind protecția animalelor folosite în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice.

Prim-ministru

PAVEL FILIP

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE**
privind protecția animalelor folosite în scopuri experimentale
sau în alte scopuri științifice

Parlamentul adoptă prezenta lege ordinară.

Prezenta lege transpune Directiva 2010/63/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 septembrie 2010 privind protecția animalelor utilizate în scopuri științifice, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr.276 din 20 octombrie 2010.

CAPITOLUL I
DISPOZIȚII GENERALE**Articolul 1.** Obiectul și domeniul de aplicare

(1) Obiectul prezentei legi constituie reglementarea folosirii animalelor în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice.

(2) Prevederile prezentei legi se aplică:

a) în cazul în care animalele sînt folosite în experimente sau destinate folosirii în experimente sau în cazul în care sînt crescute special pentru ca organele sau țesuturile acestora să fie folosite în scopuri științifice;

b) pînă în momentul în care animalele menționate în prezentul alineat sînt ucise, relocate sau returnate într-un habitat sau sistem de creștere adecvat;

Eliminarea durerii, suferinței, stresului sau a vătămărilor de durată prin utilizarea eficace a metodelor anestezice, analgezice sau a altora similare nu exclud folosirea unui animal în experimente.

c) în cazul animalelor neumane vertebrate vii, inclusiv a formelor larvare care se hrănesc autonom, a formelor de făt de mamifere începînd cu ultima treime a stadiului lor normal de dezvoltare, precum și a cefalopodelor vii;

d) în cazul animalelor folosite în experimente și care se află într-un stadiu de dezvoltare mai timpuriu decît cel menționat la lit.c), dacă animalul urmează să fie lăsat în viață după acest stadiu de dezvoltare și, în urma experimentelor efectuate, este probabil să prezinte durere, suferință, stres sau vătămări de durată după ce a ajuns la stadiul de dezvoltare respectiv.

(3) Prezenta lege nu se aplică în cadrul:

a) practicilor agricole sau veterinare neexperimentale;

b) studiilor efectuate în clinicile veterinare necesare în vederea autorizării comercializării unui produs medicinal veterinar;

c) practicilor recunoscute de creștere a animalelor;

- d) practicilor efectuate în scopul identificării și înregistrării animalelor;
- e) practicilor care nu sînt susceptibile să provoace durere, suferință, stres considerabil sau vătămări de durată echivalente sau mai puternice decît cele produse de introducerea unui ac în conformitate cu bunele practici veterinare;
- f) experimentelor efectuate în scopul testării pe animale a produselor cosmetice.

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, se aplică următoarele noțiuni principale:

animal – orice organism biologic organizat, uni- sau pluricelular, înzestrat cu anumite facultăți specifice fiecărei specii în parte, încadrat taxonomic în Regnum Animalia;

experiment – utilizare invazivă sau neinvazivă a animalului în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice, cu rezultate cunoscute sau necunoscute, sau în scopuri educative care pot provoca animalului un anumit nivel de durere, suferință, stres sau vătămări de durată echivalente sau chiar mai puternice decît cele provocate de introducerea unui ac în conformitate cu bunele practici veterinare. Se include orice acțiune care urmărește sau care ar putea să aibă ca rezultat nașterea sau eclozarea unui animal sau crearea și menținerea unei linii de animale modificate genetic în oricare dintre aceste condiții, însă este exclusă uciderea animalelor în scopul exclusiv al utilizării organelor sau țesuturilor acestora.

proiect – program de lucru cu obiective științifice definite și care presupune folosirea unui sau a mai multor experimente;

unitate – structură, clădire, grup de clădiri sau orice alt spațiu care poate include un loc ce nu este complet închis sau acoperit, precum și instalații mobile;

crescător – persoană fizică sau juridică care crește animalele specificate în anexa nr. 1 pentru a fi folosite în experimente sau pentru folosirea în scopuri științifice a țesuturilor sau organelor care provin de la acestea, sau care crește alte animale în principal pentru aceste scopuri, cu scop lucrativ sau nu;

furnizor – persoană fizică sau juridică, alta decît un crescător, care furnizează animale pentru a fi folosite în experimente sau în alte scopuri științifice a țesuturilor sau organelor care provin de la acestea, cu scop lucrativ sau nu;

utilizator – persoană fizică sau juridică care folosește animale în experimente, cu scop lucrativ sau nu;

colonie autonomă – colonie în care animalele sînt crescute exclusiv în cadrul acesteia sau provin din alte colonii, însă fără a fi capturate din sălbăticie, iar animalele sînt adăpostite într-un mod care asigură familiarizarea acestora cu oamenii;

metode paleative – proceduri sau tratamente care ameliorează sau înlătură simptomele unei boli pentru un timp scurt, fără să suprimă cauza bolii;

ucidere – proces provocat în mod intenționat de către un medic veterinar, care cauzează moartea precoce și netraumatică a unui animal, prin reducerea sensibilității organismului la durere și excluderea suferinței acestuia;

cercetare de bază – cercetare științifică, generatoare de noi principii sau teorii, care nu pot fi utilizate imediat, dar care, cu toate acestea formează baza progresului și dezvoltării științei în diferite domenii, fără a prevedea o aplicație sau o utilizare specială;

cercetare transferabilă sau aplicată – cercetare științifică de bază, a cărei rezultat final este ulterior aplicat în practică, cu scopul transpunerii operaționale a acestuia;

proiecte generice – totalitatea proiectelor care cuprind o tematică similară.

Articolul 3. Principiul înlocuirii, reducerii și îmbunătățirii condițiilor de creștere, adăpostire și îngrijire a animalelor în cadrul experimentelor

(1) Atunci când e posibil, în locul unui experiment se utilizează o metodă sau o strategie de testare satisfăcătoare din punct de vedere științific care nu implică folosirea de animale vii.

(2) Se asigură că numărul de animale folosite în proiecte cu scop experimental trebuie redus la minimum fără a compromite obiectivele proiectului.

(3) Se iau toate măsurile în vederea îmbunătățirii condițiilor de creștere, adăpostire și îngrijire, precum și a metodelor utilizate în cadrul experimentelor, prin eliminarea sau reducerea la minimum a durerii, suferinței, stresului sau a vătămărilor de durată care pot fi provocate animalelor.

(4) Prevederile prezentului articol se pun în aplicare, în ceea ce privește alegerea metodelor, în conformitate cu art.10.

Articolul 4. Folosirea animalelor în scopuri experimentale

(1) Experimentele pot fi desfășurate numai cu următoarele scopuri:

a) cercetarea de bază;

b) cercetarea transferabilă sau aplicată;

c) pentru oricare dintre scopurile menționate la lit. b), în dezvoltarea, producerea și testarea calității, eficacității și siguranței medicamentelor, a produselor alimentare și hranei pentru animale și a altor substanțe sau produse;

d) protecția mediului natural în interesul sănătății sau al bunăstării oamenilor sau animalelor;

e) cercetarea în scopul conservării și redresarea efectivului speciilor;

f) învățământul superior sau pregătirea profesională pentru dobândirea, menținerea sau îmbunătățirea competențelor profesionale;

g) investigațiile medico-legale.

(2) Cercetarea transferabilă sau aplicată prevăzută la alin. (1) lit.b) are drept scop următoarele:

a) prevenirea, profilaxia, diagnosticarea sau tratarea bolilor, a stărilor de sănătate precare ori a altor anomalii, precum și a efectelor acestora la oameni, animale sau plante;

b) evaluarea, detectarea, controlul sau modificarea bolilor fiziologice la oameni, animale ori plante;

c) bunăstarea animalelor și îmbunătățirea condițiilor de producție pentru animalele crescute în scopuri agricole.

CAPITOLUL II

FOLOSIREA ANUMITOR ANIMALE ÎN EXPERIMENTE

Articolul 5. Restricții privind folosirea animalelor pe cale de dispariție sau a animalelor sălbatice în experimente

(1) Se interzice folosirea în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice a animalelor pe cale de dispariție sau a animalelor sălbatice incluse în anexa nr.II la Convenția din 19 septembrie 1979 privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1546-XII din 23 iunie 1993 pentru aderarea Republicii Moldova la unele convenții în domeniul protecției mediului înconjurător și ratificarea Convenției privind diversitatea biologică; în anexa nr.I la Convenția din 3 martie 1973 privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție (CITES), la care Republica Moldova a aderat prin Legea nr.1246-XIV din 28 septembrie 2000 pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție (CITES); în Cartea Roșie a Republicii Moldova, aprobată prin Legea nr.325-XVI din 25 decembrie 2005 cu privire la Cartea Roșie a Republicii Moldova; în anexele nr.I și II la Convenția din 23 iunie 1979 privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice, la care Republica Moldova a aderat prin Legea nr.1244-XIV din 28 septembrie 2000 și în anexa nr.3 la Legea nr.1538-XIII din 25 februarie 1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat, cu excepția cazurilor în care experimentele au ca obiectiv:

a) cercetări în scopul stabilirii măsurilor pentru conservarea acestor specii de animale;

b) cercetări biomedicale, în care speciile respective de animale, a căror listă este aprobată de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (în continuare – *Agenție*), în coordonare cu Ministerul Mediului, se dovedesc a fi singurele care corespund scopurilor experimentale în cauză, astfel încât, pentru obținerea unui rezultat concludent nu pot fi folosite animale crescute în colonii autonome.

(2) Capturarea animalelor din sălbăticie, în scopul stabilirii măsurilor pentru conservarea acestor specii de animale sau cercetări biomedicale, se face de către un personal instruit și pregătit în acest sens care îndeplinește condițiile prevăzute la art. 20 și prin metode care nu provoacă animalelor durere, suferință, stres sau vătămări de durată care pot fi evitate.

(3) În situația în care, după capturare sau în timpul acesteia, se constată că animalul este rănit sau se află într-o stare de sănătate precară, acesta este examinat de către un medic veterinar sau o altă persoană care îndeplinește cerințele prevăzute la art. 20 și se iau măsuri pentru a reduce la minimum suferința animalului.

Articolul 6. Animalele crescute și întreținute pentru folosirea în experimente

(1) Animalele care aparțin speciilor prevăzute în anexa nr.1 pot fi folosite în experimente numai în cazul în care au fost crescute în acest scop.

(2) Primatele neumane prevăzute în anexa nr.1 pot fi folosite în experimente numai în cazul în care sînt urmașe ale primatelor neumane crescute în captivitate sau care provin din colonii autonome.

(3) Eliminarea cît mai rapidă a deficiențelor sau suferințelor descoperite se va efectua de către medicul veterinar împuternicit, conform unor planuri de intervenție aprobate de către Agenție.

Articolul 7. Animale rătăcite și nedomesticite din specii domestice

(1) Se interzice folosirea în experimente a animalelor fără stăpîn, rătăcite și nedomesticite din specii domestice.

(2) Prin derogare de la alin. (1) se permite folosirea în experimente a animale fără stăpîn, rătăcite și nedomesticite din specii domestice numai în cazurile în care sînt îndeplinite următoarele condiții cumulative:

a) există o necesitate esențială de studii privind sănătatea și bunăstarea animalelor respective ori amenințări grave pentru sănătatea umană, sănătatea animală sau pentru mediul înconjurător;

b) există o justificare științifică conform căreia scopul experimentului nu poate fi atins decît prin folosirea unui animal rătăcit sau nedomesticit.

Articolul 8. Metode de ucidere

(1) Uciderea animalelor trebuie să fie realizată numai prin metode care provoacă cel mai mic nivel de durere, suferință sau stres.

(2) Animalele trebuie să fie ucise într-o unitate a unui crescător, furnizor sau utilizator, doar de către un personal instruit și pregătit în acest sens care îndeplinește condițiile prevăzute la art. 20.

(3) În cazul unei aplicații practice în teren, animalul poate fi ucis de către persoana competentă potrivit alin. (2), în afara unei unități.

(4) În cazul animalelor incluse în anexa nr. 3, se utilizează metoda de ucidere indicată în anexa respectivă.

(5) Agenția acordă, la cererea solicitantului, derogări de la cerințele prevăzute la alin. (4), în următoarele cazuri:

a) pentru a permite utilizarea unei alte metode, cu condiția ca metoda să fie considerată cel puțin la fel de umană pe baza dovezilor științifice;

b) cînd, pe baza unei justificări științifice, scopul experimentului nu poate fi atins prin utilizarea unei metode de ucidere prevăzută în anexa nr. 3.

(6) Prevederile alin. (2)-(4) nu se aplică atunci cînd un animal trebuie ucis în cazuri de urgență (epizootii, epidemii, cataclisme ori situații de alertă declarate oficial), din motive de bunăstare animală, sănătate publică, sănătate animală sau de mediu.

CAPITOLUL III EXPERIMENTE

Articolul 9. Condițiile privind efectuarea experimentelor

(1) Experimentele trebuie efectuate în cadrul unității utilizatorului și unui proiect.

(2) În baza cererilor de utilizare, notificărilor și rapoartelor, Agenția publică anual informații statistice privind folosirea animalelor în experimente, care vor cuprinde date privind:

- a) speciile și numărul de animale folosite în scopuri experimentale;
- b) speciile și numărul de animale folosite în fiecare din scopurile experimentale specificate la art. 3.

Articolul 10. Alegerea metodelor folosite în experimente

(1) Agenția se asigură că experimentul nu este efectuat dacă există o altă metodă sau strategie de testare pentru a obține rezultatul dorit și care nu presupune folosirea animalelor vii.

(2) În situația în care se aleg experimentele, trebuie selectate cele care îndeplinesc în cea mai mare măsură următoarele cerințe:

- a) utilizează un număr minim de animale;
- b) implică animale cu cea mai scăzută capacitate de a simți durere, suferință, stres sau de a prezenta vătămări de durată;
- c) provoacă nivelul cel mai scăzut de durere, suferință, stres sau vătămare de durată, avînd cea mai mare probabilitate de a oferi rezultate satisfăcătoare.

(3) Moartea ca punct final al unui experiment se evită pe cît posibil și se înlocuiește cu puncte finale timpurii și umane.

(4) În cazul în care nu poate fi evitată moartea ca punct final, experimentul este conceput astfel încît:

- a) să ducă la moartea unui număr cît mai mic de animale;
- b) să se reducă la un minim posibil durata și intensitatea suferinței animalului și, pe cît posibil, să se asigure o moarte lipsită de dureri.

Articolul 11. Anestezia

(1) Cu excepția cazurilor în care acest lucru este inadecvat, experimentele sînt efectuate sub anestezie generală/locală sau se folosesc analgezicele pentru a se asigura că durerea, suferința sau stresul sînt reduse la minimum.

(2) Experimentele care pot cauza leziuni grave ce pot determina durere severă nu sînt efectuate fără anestezie.

(3) În momentul luării deciziei privind oportunitatea folosirii anesteziei, medicul veterinar va ține seama de următoarele criterii:

- a) dacă anestezia este considerată ca fiind mai traumatizantă pentru animal decît experimentul însuși;
- b) dacă anestezia este incompatibilă cu scopul experimentului, trebuie stabilite de către utilizator măsuri legale și administrative pentru asigurarea realizării experimentului.

(4) Se interzice administrarea la animalele, ce sînt folosite în experimente, a unui medicament care să le oprească sau să le restricționeze manifestarea durerii fără un grad adecvat de anestezie sau analgezie și, în aceste cazuri, se furnizează o justificare științifică, însoțită de detalii privind schema de anestezie sau analgezie.

(5) Un animal care poate suferi de durere odată ce dispăre efectul anesteziei este tratat cu analgezice preventive și postoperatorii sau cu alte metode paliative, cu condiția ca acest lucru să fie compatibil cu scopul experimentului.

(6) Imediat ce scopul experimentului a fost atins, se iau măsurile pentru a reduce la minimum suferința animalului, iar în cazul cînd aceasta nu este posibil, el trebuie ucis imediat printr-o metodă care să nu-i producă alte suferințe.

Articolul 12. Clasificarea severității experimentelor

(1) Agenția se asigură că experimentele utilizate sînt clasificate drept „fără recuperare”, „superficiale”, „moderate” sau „severe” în funcție de fiecare caz în parte, folosind criteriile de clasificare prevăzute în anexa nr. 4.

(2) Sub rezerva recurgerii la clauza de salvagardare prevăzută la art.41, alin.(2), se interzice realizarea unui experiment în cazul în care acesta presupune durere, suferință sau stres sever care pot să dureze mult timp și care nu pot fi ameliorate.

Articolul 13. Refolosirea animalelor în experimente

(1) Refolosirea animalelor în experimente se va face cu respectarea prevederilor prezentei legi.

(2) Un animal care a mai fost utilizat în unul sau mai multe experimente poate fi refolosit într-un experiment nou în favoarea unui animal care nu a fost folosit în experimente, numai cu condiția ca să fie îndeplinite următoarele cerințe:

a) severitatea efectivă a experimentelor anterioare a fost „superficială” sau „moderată”;

b) se demonstrează faptul că starea generală de sănătate și bunăstare a animalului este complet refăcută;

c) experimentul ulterior este clasificat drept „superficial”, „moderat” sau „fără recuperare”;

d) sînt respectate indicațiile veterinare, ținîndu-se cont de experiența de viață a animalului.

(3) În urma examinării animalului de către un medic veterinar, se permite refolosirea acestuia în experimente, cu condiția că animalul nu a fost utilizat decît o singură dată într-un experiment care a presupus durere, suferință sau stres sever.

Articolul 14. Finalul experimentului

(1) Un experiment este considerat finalizat atunci cînd nu mai există alte observații în legătură cu procedura respectivă sau, în cazul noilor linii genetice

modificate ale animalului, în cazul în care nu mai sînt observate sau așteptate reacții de durere, suferință, stres sau vătămări de durată asupra descendenților, de o intensitate echivalentă sau superioară celei produse de introducerea unui ac.

(2) La finalul unui experiment, medicul veterinar ia decizia privind menținerea în viață a animalului și doar în cazul în care se constată faptul că animalul, odată lăsat în viață, poate să rămînă cu durere, suferință sau stres moderate sau severe, sau cu vătămări de durată, atunci se decide uciderea acestuia.

(3) În cazul în care utilizatorul a luat decizia că animalul să fie ținut în viață, acesta are obligația să se asigure că animalul primește îngrijire și adăpost adecvat stării sale de sănătate.

(4) În cazul uciderii animalului, aceasta se va face cît mai curînd posibil, printr-o metodă care să nu-i producă alte suferințe.

(5) Neutralizarea carcaselor și a cadavrelor animalelor se va efectua în mod obligatoriu prin incinerare, co-incinerare sau îngropare sub supravegherea medicului veterinar.

(6) Prin derogare de la alin. (3), atunci cînd acest animal are o valoare genetică înaltă Agenția de comun acord cu Ministerul Mediului aprobă printr-un ordin comun, punerea în libertate a animalului cu condiția că acest fapt nu constituie un pericol pentru sănătatea publică, sănătatea animală sau pentru mediul înconjurător.

Articolul 15. Eliberarea și relocarea animalelor

(1) Agenția permite relocarea sau returnarea animalelor folosite în experimente sau destinate folosirii în experimente în habitatul lor sau într-un sistem de crescătorie adecvat speciei respective dacă sînt îndeplinite următoarele cerințe:

- a) starea de sănătate a animalului permite acest lucru;
- b) nu există niciun pericol pentru sănătatea publică, sănătatea animală sau pentru mediul înconjurător;
- c) au fost luate toate măsurile pentru protejarea bunăstării animalului.

(2) Orice relocare sau returnarea animalelor folosite în experimente sau destinate utilizării în experimente se realizează cu notificarea Agenției de către solicitantul proiectului sub răspunderea acestuia.

CAPITOLUL IV CERINȚELE PRIVIND UTILIZATORII, CRESCĂTORII ȘI FURNIZORII DE ANIMALE FOLOSITE ÎN SCOPURI EXPERIMENTALE SAU ÎN ALTE SCOPURI ȘTIINȚIFICE

Articolul 16. Autorizarea sanitar-veterinară a utilizatorilor, crescătorilor și furnizorilor de animale folosite în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice

(1) Utilizatorii, unitățile de creștere și unitățile de furnizare a animalelor folosite în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice vor fi autorizate și înregistrate de către Agenție în conformitate cu art.18 al Legii nr. 221-XVI din 19 octombrie 2007 privind activitatea sanitar-veterinară.

Articolul 17. Suspendarea și retragerea autorizației sanitar-veterinare de funcționare

(1) În cazul în care, în urma unor controale efectuate de către Agenție s-a constatat că un crescător, furnizor sau utilizator nu mai îndeplinește cerințele stabilite în prezenta lege, Agenția ia toate măsurile necesare cu privire la suspendarea sau retragerea autorizației sanitar-veterinare de funcționare, în conformitate cu prevederile art. 18² al Legii nr. 221-XVI din 19 octombrie 2007 privind activitatea sanitar-veterinară.

(2) În cazul suspendării sau retragerii autorizației sanitar-veterinare de funcționare, Agenția dispune plasarea animalelor într-o altă unitate autorizată care poate asigura condițiile de bunăstare a animalelor.

Articolul 18. Cerințele privind instalațiile și echipamentele

(1) Toate unitățile aparținând unui crescător, furnizor sau utilizator, dețin instalații și echipamente, care trebuie să corespundă cerințelor stabilite în anexa nr. 2 la prezenta lege, atât pentru speciile de animale adăpostite, cât și pentru performanța experimentelor, în cazul în care efectuează experimente.

(2) Modelul, construcția și modul de funcționare ale instalațiilor și ale echipamentelor menționate la alin. (1) garantează că experimentele se realizează într-un mod cât mai eficient și sînt destinate obținerii unor rezultate fiabile folosind un număr minim de animale și provocînd un grad minim de durere, suferință, stres sau vătămări de durată.

Articolul 19. Competența personalului

(1) Fiecare crescător, furnizor și utilizator de animale trebuie să dispună de personal cu o pregătire necesară cel puțin la nivel de studii medii de specialitate în domeniul sanitar-veterinar sau medicinei umane, precum și prin deținerea unui document oficial eliberat de către una dintre instituțiile de învățămînt de profil, acreditate de stat, înainte de a efectua oricare dintre următoarele activități:

- a) efectuarea de experimente pe animale;
- b) conceperea experimentelor și a proiectelor;
- c) îngrijirea animalelor;
- d) uciderea animalelor.

(2) Persoanele care desfășoară activitățile menționate la alin.(1) lit.b) trebuie să fi beneficiat anterior de instruire într-o disciplină științifică relevantă activității desfășurate și să aibă cunoștințe specifice cu privire la specii.

(3) Personalul care efectuează activitățile prevăzute la alin.(1) lit.a), c) și d) a prezentului articol este supravegheat de către un medic veterinar la îndeplinirea sarcinilor care îi revin.

Articolul 20. Cerințele specifice privind personalul

(1) Fiecare crescător, furnizor și utilizator trebuie să dispună în unitate de un medic veterinar de liberă practică împuternicit care:

- a) răspunde de supravegherea bunăstării și îngrijirii animalelor din unitate;
- b) instruește personalul care se ocupă de animale și deține informațiile specifice privind speciile de animale adăpostite în cadrul unității;
- c) se asigură că personalul are educația, competența și pregătirea profesională corespunzătoare și este supravegheat pînă dovedește competențe necesare.

(2) Persoanele prevăzute la art.33 alin. (2) lit.b) se asigură că:

- a) orice durere, suferință, stres sau vătămări de durată inutile care sînt cauzate animalelor în cursul unui experiment să fie oprite;
- b) proiectele ce implică folosirea animalelor în experimente se desfășoară doar în baza autorizației de proiect.

Articolul 21. Persoana responsabilă de bunăstarea animalelor

(1) Fiecare crescător, furnizor și utilizator de animale folosite în scopuri experimentale sau alte scopuri științifice desemnează o persoană responsabilă de bunăstarea animalelor, în conformitate cu cerințele menționate la art.19 alin. (1).

(2) Persoana responsabilă de bunăstarea animalelor beneficiază de suportul medicului veterinar de liberă practică împuternicit.

Articolul 22. Sarcinile persoanei responsabile de bunăstarea animalelor

(1) Persoana responsabilă de bunăstarea animalelor, prevăzută la art.21, îndeplinește următoarele sarcini:

- a) consiliază personalul cu privire la problemele legate de bunăstarea animalelor în timpul achiziției, adăpostirii, îngrijirii și utilizării acestor animale;
- b) îndrumă personalul cu privire la aplicarea cerinței de înlocuire, reducere și îmbunătățire și îl informează privind progresele tehnice și științifice pentru aplicarea respectivei cerințe;
- c) instituie și evaluează procesele operaționale interne privind monitorizarea, raportarea și acțiunile ulterioare necesare bunăstării animalelor adăpostite în cadrul unității;
- d) urmărește evoluția și rezultatele proiectelor ținînd seama de efectul acestora asupra animalelor folosite în experimente, identificînd elementele care contribuie și mai mult la înlocuirea, reducerea și îmbunătățirea metodelor de creștere, adăpostire, îngrijire și utilizare a animalelor în experimente;
- e) acordă consiliere pentru programele de relocare, inclusiv privind socializarea animalelor care urmează a fi relocate.

(2) Toate înregistrările și recomandările făcute de către persoana responsabilă de bunăstarea animalelor, precum și deciziile luate cu privire la recomandările respective trebuie păstrate pentru o perioadă de cel puțin 3 ani din data ultimei înregistrări.

(3) Înregistrările prevăzute la alin. (2) trebuie puse la dispoziția Agenției, la cererea acesteia.

Articolul 23. Strategia de creștere a primatelor neumane

(1) Crescătorii de primat neuman trebuie să dispună de o strategie pentru creșterea procentului de animale care sînt urmașe ale primatelor neumane crescute în captivitate.

(2) Această strategie va fi elaborată de către Agenție pentru crescătorii de primat în conformitate cu cerințele prezentei legi.

Articolul 24. Programul de relocare sau de eliberare a animalelor

(1) Crescătorii, furnizorii și utilizatorii trebuie să dispună de un program de relocare care să prevadă socializarea animalelor destinate relocării.

(2) În cazul animalelor sălbatice se stabilește un program de reabilitare, după caz, înainte ca acestea să fie returnate în habitatul lor.

Articolul 25. Evidența animalelor

(1) Toți crescătorii, furnizorii și utilizatorii de animale folosite în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice sînt obligați să păstreze registre de evidență care conțin cel puțin următoarele date:

a) numărul și speciile de animale crescute, achiziționate, furnizate, folosite în experimente, eliberate sau relocate;

b) originea animalelor, inclusiv dacă acestea au fost crescute în scopul folosirii în experimente;

c) datele la care animalele au fost achiziționate, furnizate, eliberate sau relocate;

d) de la cine au fost obținute animalele;

e) numele și adresa destinatarului animalelor;

f) numărul și speciile animalelor care au murit sau care au fost ucise în fiecare unitate;

Pentru animalele moarte se înregistrează cauza morții, dacă este cunoscută.

g) în cazul utilizatorilor, proiectele în care sînt folosite animale.

(2) Registrele de evidență se păstrează minimum 5 ani din data ultimei înregistrări de către persoana competentă, responsabilă din punct de vedere administrativ și care se pun, la cerere, la dispoziția Agenției.

(3) În fiecare unitate trebuie să existe baze de date privind identitatea și originea fiecărui câine, fiecărei pisici sau primat neuman.

Articolul 26. Informații privind cîinii, pisicile și primatele neumane

(1) Toți crescătorii, furnizorii și utilizatorii păstrează în mod obligatoriu registre cu următoarele informații privind fiecare cîine, pisică și primat neuman:

a) identitatea;

b) locul și data nașterii, atunci cînd acestea sînt disponibile;

c) dacă este crescut pentru folosirea în experimente;

d) dacă este urmaș al primatelor neumane crescute în captivitate, în cazul primatelor neumane.

(2) Fiecare câine, pisică și primat neuman are un dosar individual, care urmărește evoluția animalului atât timp cât este crescut în condițiile prezentei legi.

(3) Dosarul se întocmește de către deținătorul animalului la naștere și cuprinde orice informații relevante reproductive, veterinare și sociale ale aceluși animal, precum și proiectele în care a fost folosit.

(4) Informațiile menționate în prezentul articol se păstrează minimum 3 ani după moartea sau relocarea animalului, care, la cerere, se pun la dispoziția Agenției.

(5) În cazul relocării unui animal, toate informațiile veterinare și sociale relevante din dosarul individual al acestuia însoțesc animalul într-o altă unitate.

Articolul 27. Marcarea și identificarea câinilor, pisicilor și a primatelor neumane

(1) Fiecare câine, pisică sau primat neuman primește, cel târziu la momentul înțărării, o marcă de identificare individuală și permanentă în modul cel mai puțin dureros, care este atribuită de către deținător.

(2) Fiecare câine, pisică sau primat neuman este transferat de la un crescător, furnizor sau utilizator la altul înainte de a fi înțărcați și, din motive practice, nu poate fi marcat în prealabil, destinatarul ține, până la marcarea animalului, un registru în care se precizează în principal identitatea mamei animalului.

(3) Fiecare câine, pisică sau primat neuman nemarcat, care este înțărcați, este primit de către un crescător, furnizor sau utilizator, acesta este marcat permanent și în modul cel mai puțin dureros.

(4) Crescătorul, furnizorul și utilizatorul trebuie să prezinte, la cererea Agenției, justificări pentru care animalul nu este marcat.

Articolul 28. Îngrijirea și adăpostirea

Pentru îngrijirea și adăpostirea animalelor, orice crescător, furnizor sau utilizator iau în mod obligatoriu toate măsurile care să garanteze că:

a) toate animalele beneficiază de adăpost, mediu potrivit sau similar celui înconjurător, hrană, apă și îngrijire care să garanteze sănătatea și bunăstarea lor;

b) restricțiile privind măsura în care un animal poate să-și satisfacă nevoile fiziologice și etologice trebuie limitate la strictul necesar;

c) condițiile în care animalele sînt crescute, ținute sau folosite se verifică zilnic;

d) se iau măsuri pentru ca orice deficiență sau durere, suferință, stres sau leziune de durată constatate care poate fi evitate trebuie să fie eliminate în cel mai scurt timp posibil;

e) animalele sînt transportate în condiții specifice speciei.

Articolul 29. Controalele efectuate de către Agenție

(1) Agenția efectuează controale la toți crescătorii, furnizorii și utilizatorii, inclusiv la unitățile acestora, în conformitate cu prevederile Legii nr.50 din 28 martie 2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor.

(2) Agenția adaptează frecvența controalelor pe baza unei analize de risc și a evaluării acestora pentru fiecare unitate în parte, astfel încât efortul și timpul alocat controlului, precum și metoda de control aplicată trebuie să fie proporțională nivelului de risc stabilit, ținându-se seama de:

- a) numărul și speciile de animale adăpostite;
- b) istoricul crescătorului, furnizorului sau utilizatorului în ceea ce privește respectarea cerințelor prezentei legi;
- c) numărul și tipurile de proiecte desfășurate de către utilizatorul respectiv;
- d) orice informații care ar putea indica abateri.

(3) Controalele se efectuează anual în conformitate cu analiza de risc menționată la alin. (2).

(4) Crescătorii, furnizorii și utilizatorii de primare neumane sînt supuși controlului cel puțin o dată pe an.

(5) Agenția efectuează controale inopinate, în conformitate cu prevederile art.19 din Legea nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

(6) Registrele controalelor efectuate se păstrează cel puțin 5 ani din data ultimei înregistrări.

Articolul 30. Autorizarea proiectelor

(1) Proiectele care implică folosirea animalelor în experimente de către utilizator se desfășoară numai după evaluarea proiectului de către Agenție, potrivit prevederilor art. 31.

(2) Utilizatorul sau persoana responsabilă de proiect înaintează Agenției o cerere pentru autorizarea proiectului, care include cel puțin următoarele:

- a) propunerea de proiect;
- b) rezumatul cu caracter nontehnic al proiectului;
- c) informații privind:
 - relevanța și justificarea utilizarea animalelor, inclusiv originea animalelor necesare, numărul estimat, speciile și etapele de viață;
 - experimentele aplicate;
 - aplicarea metodelor de înlocuire, reducere și îmbunătățire a experimentelor pe animale;
 - folosirea planificată a anesteziei, analgeziei și a altor metode de atenuare a durerii;
 - reducerea, evitarea și alinarea oricărei forme de suferință a animalelor de la naștere pînă la moarte;

- strategia experimentală sau observațională și proiectarea statistică în vederea reducerii la minimum a numărului de animale, a durerii, suferinței, stresului și a impactului asupra mediului înconjurător;
- reutilizarea animalelor și efectul cumulativ asupra animalelor;
- severitatea procedurilor;
- evitarea dublării nejustificate a procedurilor;
- condițiile de adăpostire, creștere și îngrijire pentru animale;
- metodele de ucidere;
- competența persoanelor implicate în proiect.

(3) Rezumatul cu caracter nontehnic al proiectului nu este necesar în cazul proiectelor menționate la art. 35 alin. (1).

Articolul 31. Evaluarea proiectelor

(1) Pentru evaluarea proiectelor se verifică dacă ele îndeplinesc următoarele criterii:

- a) proiectul este justificat din punct de vedere științific;
- b) scopurile proiectului demonstrează folosirea animalelor în experimente;
- c) proiectul este astfel conceput încât să permită efectuarea experimentelor într-o manieră cât mai umană posibilă și cu respectarea mediului înconjurător.

(2) Evaluarea proiectelor constă în special în următoarele:

- a) evaluarea obiectivelor proiectului, a posibilelor beneficii științifice sau a valorii sale educative;
- b) evaluarea conformității proiectului cu cerințele privind înlocuirea, reducerea și îmbunătățirea;
- c) evaluarea clasificării severității experimentelor cu atribuirea gradului de clasificare;
- d) analiza prejudiciu-beneficiu a proiectului, pentru a evalua dacă răul cauzat animalelor sub aspectul suferinței, durerii și stresului este justificat de rezultatul scontat, ținând cont de considerentele etice, și dacă ar putea fi, în final, în beneficiul oamenilor, animalelor sau mediului înconjurător;
- e) evaluarea prevederilor menționate la art. 6-9, 11, 13 și 28;
- f) specificarea circumstanțelor și momentului în care proiectul ar trebui evaluat retroactiv.

(3) Agenția efectuează evaluarea proiectelor și ia în considerare, în special, expertiza în următoarele domenii:

- a) domeniile de activitate științifică pentru care se folosesc animalele, inclusiv înlocuirea, reducerea și îmbunătățirea în sectoarele respective;
- b) conceperea de experimente, inclusiv statistici, acolo unde este necesar;
- c) practica veterinară în știința animalelor de laborator sau, după caz, practica veterinară în știința faunei sălbatice;
- d) creșterea și îngrijirea animalelor din specia care urmează să fie folosită în experimente.

(4) Toate materialele aferente procesului de evaluare a proiectelor vor fi plasate pe site-ul oficial al Agenției.

(5) Sub rezerva protecției drepturilor de proprietate intelectuală și a informațiilor confidențiale, evaluarea proiectelor se efectuează într-o manieră imparțială și poate include avizul unor părți independente.

Articolul 32. Evaluarea retroactivă

(1) În cazurile în care se specifică acest lucru, în conformitate cu art. 31 alin. (2) lit.f), evaluarea retroactivă este efectuată de Agenție, care ține cont de următoarele:

- a) dacă au fost îndeplinite obiectivele proiectului;
- b) răul cauzat animalelor, inclusiv numărul și speciile de animale folosite în experiment, precum și severitatea acestuia;
- c) orice elemente care ar putea contribui la consolidarea aplicării cerinței privind înlocuirea, reducerea și îmbunătățirea utilizării animalelor în experimente.

(2) Toate proiectele care folosesc primate neumane în experimente clasificate drept „severe”, inclusiv experimente prevăzute la art.12 alin. (2), sînt supuse unei evaluări retroactive.

(3) Fără a aduce atingere alin. (2) și prin derogare de la art. 31 alin. (2) lit. f), Agenția scutește de obligația evaluării retroactive proiectele care includ numai experimente clasificate drept „moderate” sau „fără recuperare”.

Articolul 33. Acordarea autorizației de proiect

(1) Autorizarea proiectului de către Agenție, ce implică folosirea animalelor în experimente se limitează la procedurile care au fost supuse:

- a) unei evaluări de proiect;
 - b) gradelor de severitate alocate experiențelor respective.
- (2) Autorizația de proiect trebuie să specifice următoarele:

- a) utilizatorul care desfășoară proiectul;
- b) persoanele responsabile de punerea în aplicare a proiectului în ansamblu și de respectarea autorizației de proiect;
- c) unitățile în care se va derula proiectul;
- d) orice condiții specifice impuse ca urmare a evaluării proiectului, inclusiv data la care proiectul trebuie să fie evaluat retroactiv.

(3) Autorizația de proiect se acordă pentru o perioadă de maximum 5 ani.

(4) Agenția autorizează proiecte multiple generice, desfășurate de același utilizator dacă aceste proiecte îndeplinesc prevederile prezentei legi sau folosesc animale în scopuri de producție sau de diagnosticare cu metode testate.

Articolul 34. Termenul privind autorizația de proiect.

(1) Autorizația de proiect se acordă și se comunică de către Agenție solicitantului în cel mult 40 de zile lucrătoare de la primirea cererii formulate potrivit prevederilor art. 30 alin. (2), iar acest termen include și evaluarea proiectului.

(2) În cazul în care proiectul este complex sau multidisciplinar, Agenția prelungește termenul menționat la alin. (1) doar o singură dată, cu un termen suplimentar care să nu depășească 15 zile lucrătoare.

(3) Agenția confirmă solicitantului primirea tuturor cererilor de autorizare în termen de 15 zile lucrătoare de la data primirii acestora și indică termenul menționat la alin. (1), în care urmează să fie acordată autorizația de proiect.

(4) În cazul unei cereri incomplete sau incorecte, Agenția cere solicitantului prezentarea tuturor documentelor și informațiilor necesare asupra proiectului în termen de 15 zile lucrătoare din data primirii cererii.

(5) În cazul în care termenul prevăzut la alin. (4) este depășit, cererea se respinge, iar solicitantul este notificat în scris cu privire la restituirea/returnarea documentației pe proiect. Respingerea cererii nu aduce atingere dreptului solicitantului de a depune o nouă cerere la data în care deține documentația completă pe proiect.

Articolul 35. Procedura administrativă simplificată

(1) Agenția aplică o procedură administrativă simplificată pentru autorizarea proiectelor care conțin experimente clasificate drept „fără recuperare”, „superficiale” sau „moderate” și care nu folosesc primare neumane, care sînt necesare pentru respectarea cerințelor normative sau care folosesc animale în scopuri de producție sau de diagnostic.

(2) În cazul în care Agenția aplică o procedură administrativă simplificată, prevăzute la alin. (1), se respectată următoarele cerințe:

a) în cerere se specifică elementele prevăzute la art. 33 alin. (2) lit. a), b) și c);

b) se efectuează o evaluare a proiectului în conformitate cu art. 31;

c) nu se depășește termenul menționat la art. 34 alin. (1).

(3) Dacă un proiect este modificat într-o manieră care ar putea avea un impact negativ asupra bunăstării animalului, se impune efectuarea unei evaluări suplimentare a proiectului.

Articolul 36. Rezumatele cu caracter nontehnic ale proiectelor care implică folosirea animalelor în experimente

(1) Sub rezerva protecției drepturilor de proprietate intelectuală și a informațiilor confidențiale, rezumatul cu caracter nontehnic al proiectului prezintă:

a) informații privind obiectivele proiectului, inclusiv daunele și beneficiile preconizate, numărul și tipurile de animale care urmează să fie folosite în experimente;

b) demonstrarea conformității proiectului cu cerințele privind înlocuirea, reducerea și îmbunătățirea folosirii animalelor în experimente, iar rezumatul cu caracter nontehnic al proiectului este anonim și nu conține nume și adrese ale utilizatorilor și personalului acestora.

(2) Rezumatul cu caracter nontehnic al proiectului este supus de către Agenție evaluării retroactive și este actualizat în funcție de rezultatele evaluării retrospective.

(3) Agenția publică pe propriul site rezumatele cu caracter nontehnic ale proiectelor autorizate, precum și toate actualizările acestora.

Articolul 37. Modificarea, reînnoirea și suspendarea autorizației de proiect

1) Utilizatorul, crescătorul sau furnizorul animalelor folosite în experimente au obligația de a notifica Agenției orice modificare a proiectului care ar determina un efect negativ asupra condițiilor de întreținere a bunăstării și sănătății animalului, nu mai târziu de 24 de ore din momentul depistării acestora.

(2) Orice modificare sau reînnoire a autorizației de proiect se acordă de către Agenție, la cererea solicitantului de proiect, în conformitate cu prevederile art. 33 și 34.

(3) În cazul în care proiectul nu derulează conform autorizației de proiect, Agenția suspendă autorizația de proiect.

(4) În cazul suspendării autorizației de proiect, Agenția dispune plasarea animalelor într-o altă unitate autorizată, care poate asigura condiții de bunăstare animală.

Articolul 38. Documentația proiectelor

(1) Documentația proiectelor, inclusiv autorizațiile proiectului și rezultatul evaluării proiectului sînt păstrate de către solicitant cel puțin 3 ani de la data expirării autorizației proiectului sau data expirării perioadei menționate la art. 34 alin. (1) și sînt puse la dispoziția Agenției, la cererea acesteia.

(2) Fără a aduce atingere prevederilor alin. (1), documentația proiectelor care necesită evaluare retroactivă se păstrează pînă la finalizarea evaluării retroactive.

Articolul 39. Metodele alternative cu privire la folosirea animalelor în experimente

(1) Agenția contribuie la dezvoltarea și validarea metodelor alternative care ar putea asigura cel puțin același nivel de informații cu cel obținut din experimentele efectuate pe animale, dar care nu presupune folosirea de animale sau folosesc mai puține animale sau care implică experimente mai puțin dureroase și întreprind orice alte acțiuni pe care le consideră necesare pentru a încuraja cercetarea în acest domeniu.

(2) Agenția asigură, la nivel național, promovarea de metode alternative folosirii animalelor în experimente și diseminarea informațiilor referitoare la acestea.

(3) Agenția este autoritatea publică care oferă consiliere cu privire la relevanța și adecvarea metodelor alternative propuse spre validare.

Articolul 40. Comitetul național de etică pentru protecția animalelor folosite în scopuri experimentale sau alte scopuri științifice

(1) În cadrul Agenției se organizează și funcționează Comitetul național de etică pentru protecția animalelor folosite în scopuri experimentale sau alte scopuri științifice care oferă consultanță privind aspectele legate de achiziția, creșterea, adăpostirea, îngrijirea și folosirea animalelor în experimente și elaborează pentru persoanele interesate un ghid de bune practici în acest sens.

(2) Comitetul național de etică este format din reprezentanți ai mediului academic din domeniul biomedical și sanitar-veterinar, ai altor asociații profesionale și organizațiilor de protecție a animalelor, cu experiență în domeniul reglementat de prezenta lege.

(3) Mecanismul de organizare și funcționare a Comitetului național de etică se aprobă de Guvern.

(4) La cerere, Agenția de comun acord cu administrația centrelor universitare de specialitate din Republica Moldova pot organiza în scopuri educative funcționarea comitetelor locale de etică pentru protecția animalelor folosite în scopuri experimentale sau alte scopuri științifice, care oferă părților interesate consultanță privind aspecte legate de achiziția, creșterea, adăpostirea, îngrijirea și folosirea animalelor în experimente și participă la schimbul de informații privind cele mai bune practici în acest sens.

Articolul 41. Clauze de salvagardare

(1) În scopul conservării speciilor sau pentru combaterea unei epidemii neașteptate, a unei boli mortale ori care poate induce o afecțiune invalidantă care apare la om, Agenția permite folosirea maimuțelor mari în experimente desfășurate în unul dintre scopurile prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. c) sau e) ori alin. (2) lit. a), cu condiția că scopul experimentelor în cauză să nu poată fi atins prin folosirea altor specii decât maimuțele mari sau prin folosirea de metode alternative, iar trimiterea la art. 4 alin. (2) lit. a) nu se interpretează cu referire la animale și la plante.

(2) În situația în care, din motive excepționale și justificabile din punct de vedere științific, este necesar efectuarea unui experiment care cauzează durere, suferință sau stres sever, care tinde să fie de lungă durată și care nu se poate ameliora, astfel cum se prevede la art.12 alin. (2), Agenția autorizează un asemenea experiment.

CAPITOLUL V DISPOZIȚII FINALE

Articolul 42. Dispoziții finale

(1) Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor este autoritatea responsabilă de punerea în aplicare a tuturor măsurilor administrative necesare pentru implementarea prevederilor prezentei legi.

(2) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea termenului de 12 luni de la data publicării.

(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea nr. 265-XVI din 28 iulie 2006 privind protecția animalelor folosite în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice.

(4) Guvernul, în termen de 12 luni de la data publicării prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Animalele care pot fi folosite în experimente

1. Șoarece de casă (*Mus musculus*)
2. Șobolan cenușiu (*Rattus norvegicus*)
3. Cobai (*Cavia porcellus*)
4. Hamster sirian (auriu) (*Mesocricetus auratus*)
5. Hamster chinezesc (*Cricetulus griseus*)
6. Gerbil mongol (*Meriones unguiculatus*)
7. Iepure de vizuină sau de casă (*Oryctolagus cuniculus*)
8. Câine (*Canis familiaris*)
9. Pisică (*Felis catus*)
10. Toate speciile de primate neumane (Marmosete (*Callithrix jacchus*), Maimuțe cynomolgus (*Macaca fascicularis*), Maimuțe rhesus (*Macaca mulatta*)).
11. Broaște sau amfibieni (*Xenopus laevis*, *tropicalis*), *Rana* (*temporaria*, *pipiens*))
12. Peștele zebră (*Danio rerio*)

Cerințele privind îngrijirea și adăpostirea animalelor

1. Toate unitățile de creștere, furnizare și utilizare de animale (în continuare – *unități*) folosite în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice trebuie construite astfel încât:

a) să asigure un mediu necesar pentru speciile adăpostite, luând în considerare necesitățile fiziologice și etologice;

b) să fie proiectate și administrate astfel încât să împiedice accesul persoanelor neautorizate și pătrunderea sau evadarea animalelor.

2. Unitățile trebuie să aibă un program activ de întreținere pentru a se evita și remedia orice deficiență a clădirilor sau echipamentelor.

3. Unitățile trebuie să dispună de spații de adăpostire de un program regulat și eficient de curățare a încăperilor și trebuie să mențină standarde satisfăcătoare de igienă.

4. Pereții și podelele trebuie acoperite cu materiale rezistente la uzură cauzată de animale și de procesul de curățare. Materialul nu trebuie să dăuneze sănătății animalelor și nu trebuie să provoace rănirea acestora. Fiecare echipament sau accesoriu trebuie să aibă o protecție suplimentară, astfel încât să nu fie deteriorat de animale sau să rănească animalele.

5. Speciile incompatibile, de exemplu prădător și pradă, sau animalele care necesită condiții de mediu diferite nu trebuie adăpostite în același spațiu, iar în cazul combinației prădător și pradă, animalele nu trebuie adăpostite în aceleași limite vizuale, olfactive sau auditive.

6. Unitățile trebuie să dețină, după caz:

a) spații pentru experimente generale și specifice;

b) spații pentru situațiile în care nu este de dorit ca experimentele și observațiile să se desfășoare în spațiile de adăpostire.

c) spații speciale puse la dispoziție pînă la stabilirea stării lor de sănătate și pînă cînd riscul potențial de sănătate pentru celelalte animale este evaluat și redus la minimum pentru izolarea animalelor nou-sosite;

d) spații separate pentru adăpostirea animalelor bolnave sau rănite;

e) instalații de laborator pentru efectuarea unor diagnosticări simple, examinări post-mortem și/sau prelevarea de probe care urmează să facă obiectul unor examene de laborator mai aprofundate în altă parte.

7. Spațiile de depozitare sînt proiectate, utilizate și întreținute astfel încît să păstreze calitatea hranei și a așternutului și nu trebuie să conțină paraziți sau insecte.

8. Materialele care pot fi contaminate sau care prezintă pericol pentru animale sau personal trebuie depozitate separat.

9. Spațiile de curățare și de spălare trebuie să fie încăpătoare pentru instalațiile necesare decontaminării și curățării echipamentelor folosite, iar procesul de curățare este realizat astfel încît să separe fluxul materialului curat de cel al materialului murdar, pentru a preveni contaminarea echipamentului proaspăt curățat.

10. Unitățile trebuie să asigure depozitarea în condiții de igienă și eliminarea în siguranță a cadavrelor și deșeurilor animale, iar acolo unde este necesară efectuarea de experimente chirurgicale în condiții aseptice ar trebui să existe una sau mai multe săli echipate corespunzător și spații destinate recuperării postoperatorii.

11. Izolarea, încălzirea și ventilarea spațiului de adăpostire garantează faptul că circulația aerului, nivelul de praf și concentrația de gaze trebuie menținute în limite care nu sînt dăunătoare pentru animalele adăpostite.

12. Temperatura și umiditatea relativă din spațiile de adăpostire trebuie să fie adaptate speciilor și grupelor de vîrstă adăpostite, iar temperatura animalelor trebuie măsurată și înregistrată zilnic.

13. Animalele nu trebuie izolate în spații exterioare în condiții climatice care le pot dăuna.

14. În cazul în care lumina naturală nu asigură un ciclu echilibrat de lumină-întuneric, se organizează o iluminare controlată pentru satisfacerea necesităților biologice ale animalelor și condițiilor de lucru.

15. Iluminatul trebuie să satisfacă nevoile pentru creșterea și controlul animalelor și este obligatoriu să se asigure perioade regulate de lumină și o intensitate a luminii adaptate speciilor, iar atunci cînd sînt adăpostite animale albinoase trebuie să se țină cont de sensibilitatea la lumină a acestora.

16. Nivelurile de zgomot, inclusiv ultrasunetele, nu trebuie să afecteze în mod negativ bunăstarea animalelor, iar unitățile trebuie să aibă sisteme de alarmă care să emită sunete aflate în afara spectrului de percepție sonoră a animalelor, în cazul în care acest lucru nu împiedică percepția sunetelor respective de către oameni.

17. Spațiile de adăpostire trebuie să dispună, după caz, de izolare fonică și de materiale care absorb zgomotul.

18. Unitățile care depind de echipamentele electrice sau mecanice pentru controlul și protecția mediului trebuie să dispună de un sistem de rezervă care să asigure funcționarea serviciilor esențiale, sistemelor de iluminare de urgență și a sistemelor de alarmă.

19. Sistemele de încălzire și de ventilație trebuie echipate cu dispozitive de supraveghere și cu alarme.

20. Este obligatoriu să se afișeze vizibil instrucțiuni clare privind procedurile în caz de urgență.

21. În unități trebuie pusă în aplicare o strategie care să asigure menținerea unei stări de sănătate, ce garantează bunăstarea animalelor și respectă cerințele științifice, care să cuprindă o supraveghere periodică a animalelor, un program de supraveghere microbiologică și planuri de acțiuni privind problemele de sănătate, să definească parametrii și procedurile de control sanitar în cazul introducerii animalelor noi.

22. Animalele fac obiectul unui control efectuat cel puțin zilnic de către un medic veterinar împuternicit, astfel încât aceste verificări trebuie să asigure că toate animalele bolnave sau rănite sînt identificate și sînt luate măsurile corective.

23. Containerele de transport și mijloacele de transport adaptate speciilor respective trebuie să fie disponibile la locurile de capturare a animalelor, în cazul în care animalele trebuie deplasate pentru examinare sau tratament.

24. Trebuie acordată o atenție deosebită și trebuie luate măsuri pentru aclimatizarea, carantina, adăpostirea, creșterea, îngrijirea animalelor capturate din sălbăticie și, după caz, trebuie prevăzute dispoziții pentru eliberarea acestora la încheierea experimentelor.

25. Animalele, cu excepția acelor care sînt în mod natural solitare, trebuie adăpostite în grupuri stabile de indivizi compatibili, iar în cazurile în care este permisă adăpostirea individuală în conformitate cu art. 30 alin. (2) la prezenta lege, durata trebuie limitată la perioada minimă necesară și trebuie să se mențină contactul vizual, auditiv, olfactiv și/sau tactil cu celelalte animale.

26. Introducerea sau reintroducerea animalelor în grupuri stabile trebuie să fie supravegheată cu atenție, astfel încât să se evite problemele de incompatibilitate și perturbarea relațiilor sociale.

27. Toate animalele trebuie să dispună de un spațiu care să permită manifestarea unei game largi de comportamente normale, astfel încât animalele să beneficieze de un anumit grad de control asupra mediului lor și de o oarecare libertate de alegere pentru a reduce astfel comportamentul indus de stres, iar unitățile trebuie să dispună de tehnici de îmbogățire a mediului de viață care largesc gama de activități disponibile pentru animale și care intensifică activitățile de adaptare ale acestora, inclusiv exercițiul fizic, căutarea hranei, activitățile de manipulare și cognitive pentru specia dată.

28. Îmbogățirea mediului de viață în incintele pentru animale trebuie să se adapteze nevoilor speciei, precum și nevoilor individuale ale animalelor respective, iar strategiile de îmbogățire a mediului de viață în unități trebuie revizuite și actualizate periodic.

29. Incintele pentru animale nu trebuie să fie făcute din materiale de natură care să dăuneze sănătății animalelor, iar proiectarea, construcția sau reconstrucția lor trebuie efectuate astfel încât să nu rănească animalele.

30. Cu excepția cazului în care sînt de unică folosință, incintele trebuie să fie construite din materiale care rezistă la tehnicile de curățare și decontaminare, iar proiectarea podelelor din incintele pentru animale trebuie să se adapteze speciilor și vârstei animalelor și acestea trebuie să fie concepute astfel încât să faciliteze îndepărtarea dejecțiilor.

31. Forma, conținutul și prezentarea dietei trebuie să respecte necesitățile nutriționale și comportamentale ale animalului.

32. Hrana animalelor trebuie să fie nutritivă și necontaminată, iar la selectarea materiilor prime, respectiv la producerea și prezentarea hranei, unitățile trebuie să ia măsuri în vederea reducerii la minimum a contaminării chimice, fizice și microbiologice a acesteia.

33. Ambalarea, transportul și depozitarea trebuie realizate astfel încât să se evite contaminarea, deteriorarea sau distrugerea, iar toate magaziile pentru hrană, recipientele și celelalte ustensile folosite pentru hrănirea animalelor trebuie să fie curățate periodic și, în cazul în care este necesar, sterilizate.

34. Toate animalele trebuie să aibă acces la hrană și să dispună de spațiu pentru a se limita competiția cu alte animale.

35. Animalele trebuie să beneficieze în permanență de apă potabilă necontaminată, iar atunci cînd se folosesc sisteme automate de adăpare, acestea trebuie verificate, întreținute și curățate periodic pentru a se evita accidentele.

36. În cazul în care sînt utilizate cuști cu fund solid, o atenție deosebită trebuie acordată limitării riscului de inundare.

37. Trebuie prevăzută adaptarea alimentării cu apă a acvariilor și bazinelor la nevoile și limitele de toleranță ale speciilor individuale de animale vertebrate acvatice și semiacvatice.

38. Animalele trebuie să dispună în permanență de materiale pentru așternut sau de structuri de dormit adaptate speciilor, inclusiv materiale pentru cuiburi sau structuri pentru animalele de reproducere.

39. În interiorul incintelor pentru animale, cu nevoile speciilor, trebuie să se asigure o zonă de odihnă solidă și confortabilă pentru toate animalele.

40. Toate zonele de dormit, de odihnă trebuie menținute curate și uscate.

41. Unitățile trebuie să stabilească programe de acomodare a animalelor, experimentelor și duratei proiectului.

42. Peștilor trebuie să li se asigure în permanență un debit de apă adaptat și de calitate, inclusiv cu utilizarea sistemelor de recirculare sau filtrare la nivelul bazinelor. Apa trebuie filtrată sau tratată pentru a îndepărta substanțele dăunătoare pentru pești, în cazul în care acest lucru este necesar.

Parametrii de calitate a apei trebuie să se încadreze în orice moment, în intervalul acceptabil care corespunde menținerii activității și fiziologiei normale pentru o specie și un stadiu de dezvoltare date.

Debitul de apă trebuie să permită peștilor să înoate corect și să mențină un comportament normal. Peștilor trebuie să li se acorde o perioadă pentru aclimatizarea și adaptarea la schimbările legate de condițiile de calitate a apei.

Concentrația de oxigen trebuie să fie adecvată speciilor și contextului în care sînt adăpostiți peștii. Trebuie să se asigure aerarea suplimentară a bazinului cu apă, în cazul în care este necesar. Concentrația compușilor azotului trebuie menținută la un nivel scăzut.

Nivelul de pH trebuie adaptat speciilor și menținut cît de stabil posibil. Salinitatea trebuie adaptată cerințelor speciilor de pești și stadiului de viață al peștilor. Modificările de salinitate trebuie să se facă gradual.

Temperatura trebuie să fie menținută în intervalul optim pentru speciile de pești implicate și la o valoare cît de stabilă posibil. Modificările de temperatură trebuie să se facă gradual. Peștii trebuie expuși la o perioadă de lumină adecvată.

Nivelurile de zgomot trebuie menținute la valori minime și, acolo unde este posibil, echipamentele care produc zgomot sau vibrații, precum generatoarele de putere sau sistemele de filtrare trebuie separate de bazinele de adăpostire a peștilor.

Densitatea stocului de pește trebuie să se bazeze pe totalitatea nevoilor peștilor în materie de condiții de mediu, sănătate și bunăstare. Peștii trebuie să

beneficiei de un volum de apă pentru a înota normal, care să țină seama de dimensiunea, vârsta, sănătatea peștilor și metoda de hrănire a acestora.

Peștii trebuie să beneficieze de o îmbogățire a mediului de viață, precum zone de refugiu sau de substrat, cu excepția cazului în care caracteristicile comportamentale sugerează că niciuna dintre aceste îmbogățiri nu este necesară.

Peștii trebuie să beneficieze de regim alimentar și hrană specială.

Trebuie acordată o atenție deosebită hrănirii peștilor larvari pe durata oricărei tranziții de la hrana naturală la cea artificială.

Manipularea peștilor trebuie redusă la strictul necesar.

43. La efectuarea experimentelor față de șoareci, șobolani, gerbili, hamsteri și cobai trebuie să se țină seama de creșterea potențială a animalelor, astfel încât să se asigure un spațiu pe toată durata studiului.

44. Unitățile trebuie să dispună de spații de întreținere a animalelor în funcție de speciile folosite în experimente, astfel cum sînt specificate în tabelele 1-33.

Tabelul 1

Șoareci

	Greutate corporală (g)	Suprafața minimă a incintei (cm ²)	Suprafața podelei per animal (cm ²)	Înălțimea minimă a incintei (cm) ¹⁾
Cazare normală și în timpul experimentelor²⁾	pînă la 20 inclusiv	330	60	12
	peste 20 și pînă la 25 inclusiv	330	70	12
	peste 25 și pînă la 30 inclusiv	330	80	12
	peste 30	330	100	12
Reproducție		330 ³⁾		12
Cazare normală la crescători și dimensiunea incintei 950 cm²	sub 20	950	40	12
Dimensiunea incintei 1 500 cm²	sub 20	1 500	30	12

1) Înălțimea minimă a incintei înseamnă distanța verticală dintre podeaua incintei și acoperișul acesteia. Această înălțime se aplică la peste 50% din suprafața minimă a podelei incintei înainte de adăugarea dispozitivelor de îmbogățire a mediului de viață.

2) Șoarecii înțărcați pot fi ținuți în condițiile acestor densități mai mari ale stocului, pentru o scurtă perioadă după înțarcare pînă la expediere, cu condiția ca animalele să fie adăpostite în spații mai mari care beneficiază de o îmbogățire a mediului de viață și că aceste condiții de adăpostire să nu cauzeze nicio deficiență de bunăstare, precum un nivel crescut de agresivitate, morbiditate sau mortalitate, stereotipii și alte deficiențe comportamentale, pierderea în greutate sau alte reacții de stres fiziologic sau comportamental.

3) Suprafața minimă a incintei pentru o pereche monogamă sau un trio (înrudite sau nu). Suprafața minimă a incintei pentru fiecare femelă suplimentară cu puii săi trebuie să se adauge 180 cm²

Tabelul 2

Șobolani

	Greutate corporală (g)	Suprafața minimă a incintei (cm ²)	Suprafața podelei per animal (cm ²)	Înălțimea minimă a incintei (cm)
Cazare normală și în timpul experimentelor¹⁾	pînă la 200 inclusiv	800	200	18
	peste 200 și pînă la 300 inclusiv	800	250	18

	peste 300 și pînă la 400 inclusiv	800	350	18
	peste 400 și pînă la 600 inclusiv	800	450	18
	peste 600	1 500	600	18
Reproducție		800 ²⁾		18
Cazare normală la crescători³⁾ și dimensiunea incintei 1 500 cm²	pînă la 50 inclusiv	1 500	100	18
	peste 50 și pînă la 100 inclusiv	1 500	125	18
	peste 100 și pînă la 150 inclusiv	1 500	150	18
	peste 150 și pînă la 200 inclusiv	1 500	175	18
Cazare normală la crescători³⁾ și dimensiunea incintei 2 500 cm²	pînă la 100 inclusiv	2 500	100	18
	peste 100 și pînă la 150 inclusiv	2 500	125	18
	peste 150 și pînă la 200 inclusiv	2 500	150	18

1) În cazul studiilor pe termen lung, în situația în care dimensiunile spațiilor individuale de care dispun animalele scad sub valorile indicate mai sus spre finalul unor asemenea studii, trebuie să se acorde prioritate menținerii unor structuri sociale stabile.

2) Suprafața minimă a incintei pentru mama și puii săi, iar pentru fiecare animal adult suplimentar permanent se adaugă 400 cm².

2) Șobolanii înțărcați pot fi ținuți în condițiile acestor densități mai mari ale stocului, pentru o scurtă perioadă după înțărcare pînă la expediere, cu condiția ca animalele să fie adăpostite în spații mai mari care beneficiază de o îmbogățire a mediului de viață și că aceste condiții de adăpostire să nu cauzeze nicio deficiență de bunăstare, precum un nivel crescut de agresivitate, morbiditate sau mortalitate, stereotipii și alte deficiențe comportamentale, pierderea în greutate sau alte reacții de stres fiziologic sau comportamental.

Tabelul 3

Gerbili

	Greutate corporală (g)	Suprafața minimă a incintei (cm²)	Suprafața podelei per animal (cm²)	Înălțimea minimă a incintei (cm)
Cazare normală și în timpul experimentelor	pînă la 40 inclusiv	1 200	150	18
	peste 40	1 200	250	18
Reproducție		1 200 ¹⁾		18

1) Suprafața minimă a incintei pentru o pereche monogamă sau trio cu pui.

Tabelul 4

Hamsteri

	Greutate corporală (g)	Suprafața minimă a incintei (cm²)	Suprafața podelei per animal (cm²)	Înălțimea minimă a incintei (cm)
Cazare normală și în timpul experimentelor	pînă la 60 inclusiv	800	150	14
	peste 60 și pînă la 100 inclusiv	800	200	14
	peste 100	800	250	14
Reproducție		800 ¹⁾		14
Cazare normală la crescători²⁾	sub 60	1 500	100	14

1) Suprafața minimă a incintei pentru mamă sau o pereche monogamă cu pui.

2) Hamsterii înțărcați pot fi ținuți în condițiile acestor densități mai mari ale stocului, pentru o scurtă perioadă după înțărcare pînă la expediere, cu condiția ca animalele să fie adăpostite în spații mai mari care beneficiază de o îmbogățire a mediului de

viață și că aceste condiții de adăpostire să nu cauzeze nicio deficiență de bunăstare, precum și un nivel crescut de agresivitate, morbiditate sau mortalitate, stereotipii și alte deficiențe comportamentale, pierderea în greutate sau alte reacții de stres fiziologic sau comportamental.

Tabelul 5

Cobai

	Greutate corporală (g)	Suprafața minimă a incintei (cm²)	Suprafața podelei per animal (cm²)	Înălțimea minimă a incintei (cm)
Cazare normală și în timpul experimentelor	pînă la 200 inclusiv	1 800	200	23
	peste 200 și pînă la 300 inclusiv	1 800	350	23
	peste 300 și pînă la 450 inclusiv	1 800	500	23
	peste 450 și pînă la 700 inclusiv	2 500	700	23
	peste 700	2 500	900	23
Reproducție		2 500 ¹⁾		23

1) Suprafața minimă a incintei pentru o pereche cu pui sau pentru fiecare femelă de reproducție suplimentară, se adaugă 1 000 cm²

Tabelul 6

Iepuri cu vîrsta de peste 10 săptămîni

Greutatea finală a corpului (kg)	Suprafața minimă a podelei pentru unul sau două animale armonioase din punct de vedere social (cm²)	Înălțimea minimă a incintei (cm)
sub 3	3 500	45
între 3 și 5 inclusiv	4 200	45
peste 5	5 400	60

În cadrul incintei trebuie să existe o suprafață mai înaltă. Această suprafață trebuie să le permită animalelor să se întindă, să se așeze și să se deplaseze cu ușurință dedesubt și nu trebuie să acopere mai mult de 40% din suprafața podelei. În cazul în care, din rațiuni științifice sau veterinare, nu se poate folosi o zonă înălțată, incinta trebuie să fie cu 33% mai mare pentru un iepure singur și cu 60% mai mare pentru doi iepuri. În cazul în care se asigură o suprafață mai înaltă pentru iepurii cu vîrsta mai mică de 10 săptămîni, dimensiunea suprafeței mai înalte trebuie să fie de cel puțin 55 × 25 cm, iar înălțimea față de suprafața podelei trebuie să fie astfel încît animalele să poată utiliza toată suprafața acesteia. Prevederile din tabelul 6 sînt valabile atît pentru cuști, cît și pentru țarcuri. Suprafața suplimentară a podelei este de minimum 3 000 cm² pentru fiecare iepure și trebuie adăugați minimum 2 500 cm² pentru fiecare iepure suplimentar în cazul în care există mai mult de șase iepuri.

Tabelul 7

Femelă cu pui

Greutatea femelei (kg)	Suprafața minimă a incintei (cm²)	Supliment pentru cuiburi de fătare (cm²)	Înălțimea minimă a incintei (cm)
sub 3	3 500	1 000	45
între 3 și 5 inclusiv	4 200	1 200	45
peste 5	5 400	1 400	60

Iepuri cu vârsta mai mică de 10 săptămîni

Vîrsta	Suprafața minimă a incintei (cm ²)	Suprafața minimă a podelei per animal (cm ²)	Înălțimea minimă a incintei (cm)
de la înțarcare pînă la 7 săptămîni	4 000	800	40
între 7 și 10 săptămîni	4 000	1 200	40

Prevederile tabelului 8 sînt valabile atît pentru cuști, cît și pentru țarcuri.

Dimensiuni optime pentru suprafețele mai înalte din incintele cu dimensiunile indicate în tabelul 6.

Vîrsta în săptămîni	Greutatea finală a corpului (kg)	Dimensiunea optimă (cm × cm)	Înălțimea optimă de la podeaua incintei (cm)
peste 10	sub 3	55 × 25	25
	între 3 și 5 inclusiv	55 × 30	25
	peste 5	60 × 35	30

Pisici

	Podea (m ²) și suprafața podelei fără rafturi	Rafturi (m ²)	Înălțime (m)
Suprafața minimă pentru un animal adult	1,5	0,5	2
Pentru fiecare animal suplimentar se adaugă	0,75	0,25	—

Pisicile nu trebuie adăpostite individual pentru mai mult de douăzeci și patru de ore consecutive. Pisicile care sînt în mod repetat agresive față de alte pisici trebuie adăpostite individual numai dacă nu li se găsește un partener compatibil. Stresul social la toți indivizii adăpostiți în pereche sau în grup trebuie supravegheat cel puțin săptămînal. Femelele cu pui în vîrstă de pînă la patru săptămîni sau femelele aflate în ultimele două săptămîni de gestație pot fi adăpostite individual. Spațiul minim în care poate fi ținută o femelă cu puii săi este spațiul pentru o pisică singură, care trebuie mărit în mod treptat, astfel încît la vîrsta de patru luni, puii să fie relocați conform standardelor de spațiu pentru adulți. Zonele pentru hrănire și litierele nu trebuie să fie situate la mai puțin de 0,5 m distanță și nu trebuie să fie schimbate între ele.

Cîini

Greutate (kg)	Suprafața minimă a incintei (m ²)	Suprafața minimă a podelei pentru unul sau două animale (m ²)	Pentru fiecare animal suplimentar se adaugă minimum (m ²)	Înălțimea minimă a incintei (m)
pînă la 20 inclusiv	4	4	2	2
peste 20	8	8	4	2

Cîinilor trebuie să li se asigure, acolo unde este posibil, îngrădituri exterioare. Cîinii nu trebuie adăpostiți individual pentru mai mult de patru de ore consecutive. Incintele interioare trebuie să reprezinte cel puțin 50% din spațiul minim disponibil pentru cîini. Standardele de spațiu detaliate mai sus se bazează pe valorile necesare pentru cîinii de rasă Beagle, dar rasele de talie mare, precum Saint Bernard sau ogarul irlandez trebuie să dispună de spații cu dimensiuni mult mai mari decît cele indicate în tabel. Pentru alte rase decît Beagle de laborator, standardele de spațiu trebuie convenite prin consultarea cu medicul veterinar. Cîinii adăpostiți în pereche sau în grup pot fi restricționați fiecare la jumătate din spațiul total disponibil (2 m² pentru un cîine sub 20 kg, 4 m² pentru un cîine peste 20 kg) atunci cînd fac obiectul unor proceduri în sensul prezentei legi, în cazul în care această izolare este esențială în scopuri științifice. Perioada în care un cîine este ținut într-un astfel de spațiu limitat nu trebuie să depășească patru ore consecutive. O femelă care alăptează și puii săi trebuie să beneficieze de aceleași standarde de spațiu ca o femelă singură cu o greutate echivalentă. Boxele de fătare trebuie proiectate astfel încît femela să se poată deplasa într-o boxă suplimentară sau o zonă înălțată, departe de pui.

Tabelul 12

Cîini de rezerva după înțarcare

Greutatea cîinelui (kg)	Suprafața minimă a incintei (m ²)	Suprafața minimă a podelei per animal (m ²)	Înălțimea minimă a incintei (m)
pînă la 5 inclusiv	4	0,5	2
peste 5 și pînă la 10 inclusiv	4	1,0	2
peste 10 și pînă la 15 inclusiv	4	1,5	2
peste 15 și pînă la 20 inclusiv	4	2	2
peste 20	8	4	2

Tabelul 13

Dihori

Greutatea corporală (g)	Suprafața minimă a incintei (cm ²)	Suprafața minimă a podelei per animal (cm ²)	Înălțimea minimă a incintei (cm)
pînă la 600 g inclusiv	1 500		50
peste 600 g	4 500	3 000	50
masculi adulți	6 000	6 000	50
femelă și puii săi	5 400	5 400	50

Tabelul 14

Marmoseți

	Suprafața minimă a incintelor pentru unul sau două animale, plus puii lor cu vîrsta mai mică de 5 luni (m ²) ¹⁾	Volumul minim pentru fiecare animal suplimentar cu vîrsta peste 5 luni (m ³)	Înălțimea minimă a incintei (m) ²⁾
Marmoseți	0,5	0,2	1,5
<p>Primatele neumane tinere nu trebuie separate de mamele lor pînă la o vîrstă cuprinsă între 6 și 12 luni, în funcție de specie. Mediul trebuie să ofere primatelor neumane posibilitatea de a se dezvolta după un program complex de activități zilnice. Incinta trebuie să permită primatelor neumane să adopte un repertoriu comportamental cît mai vast posibil, să le ofere un sentiment de siguranță și un mediu complex pentru a le permite animalelor să alege, să se deplaseze, să se cațere și să sară. Pentru marmoseți separarea de mamă nu trebuie să se facă înaintea vîrstei de 8 luni.</p> <p>1) Animalele trebuie adăpostite individual numai în situații excepționale.</p> <p>2) Punctul cel mai înalt al incintei trebuie să fie la cel puțin 1,8 m față de podea.</p>			

Tabelul 15

Macaci¹⁾

Vîrsta	Suprafața minimă a incintei (m ²)	Volumul minim al incintei (m ³)	Volumul minim per animal (m ³)	Înălțimea minimă a incintei (m)
pînă la 3 ani inclusiv ²⁾	2,0	3,6	1,0	1,8
de peste 3 ani ³⁾	2,0	3,6	1,8	1,8
animale crescute în scopul reproducerii ⁴⁾			3,5	2,0
<p>1) Animalele trebuie adăpostite individual numai în situații excepționale.</p> <p>2) O incintă cu dimensiuni minime poate fi folosită pentru maximum trei animale.</p> <p>3) O incintă cu dimensiuni minime poate fi folosită pentru maximum două animale.</p> <p>4) În coloniile de reproducere nu este necesar niciun spațiu/volum suplimentar pentru animalele tinere cu vîrsta de pînă la 2 ani, adăpostite împreună cu mama lor.</p>				

Pentru macaci separarea de mamă nu trebuie să se facă înaintea vârstei de 8 luni.

Tabelul 16

Bovine

Greutate corporală (kg)	Suprafața minimă a incintei (m ²)	Suprafața minimă a podelei (m ² /animal)	Dimensiunea recipientului pentru hrănirea <i>ad libitum</i> a bovinelor fără coarne (m/animal)	Dimensiunea recipientului pentru rația de hrană a bovinelor fără coarne (m/animal)
până la 100 inclusiv	2,50	2,30	0,10	0,30
peste 100 și până la 200 inclusiv	4,25	3,40	0,15	0,50
peste 200 și până la 400 inclusiv	6,00	4,80	0,18	0,60
peste 400 și până la 600 inclusiv	9,00	7,50	0,21	0,70
peste 600 și până la 800 inclusiv	11,00	8,75	0,24	0,80
peste 800	16,00	10,00	0,30	1,00

Tabelul 17

Ovine și caprine

Greutate corporală (kg)	Suprafața minimă a incintei (m ²)	Suprafața minimă a podelei (m ² /animal)	Înălțimea minimă a boxelor (m)	Dimensiunea recipientului pentru hrănirea <i>ad libitum</i> (m/animal)	Dimensiunea recipientului pentru rația de hrană (m/animal)
sub 20	1,0	0,7	1,0	0,10	0,25
peste 20 și până la 35 inclusiv	1,5	1,0	1,2	0,10	0,30
peste 35 și până la 60 inclusiv	2,0	1,5	1,2	0,12	0,40
peste 60	3,0	1,8	1,5	0,12	0,50

Tabelul 18

Porcine și porcușori de laborator

Greutate (kg)	Suprafața minimă a incintei ¹⁾ (m ²)	Suprafața minimă a podelei (m ² /animal)	Suprafața minimă de odihnă per animal (în condiții neutre din punct de vedere termic) (m ² /animal)
până la 5 inclusiv	2,0	0,20	0,10
peste 5 și până la 10 inclusiv	2,0	0,25	0,11
peste 10 și până la 20 inclusiv	2,0	0,35	0,18
peste 20 și până la 30 inclusiv	2,0	0,50	0,24
peste 30 și până la 50 inclusiv	2,0	0,70	0,33
peste 50 și până la 70 inclusiv	3,0	0,80	0,41
peste 70 și până la 100 inclusiv	3,0	1,00	0,53
peste 100 și până	4,0	1,35	0,70

la 150 inclusiv			
peste 150	5,0	2,50	0,95
Masculi adulți (exemplare obișnuite)	7,5		1,30

1) Porcinele pot fi izolate în incinte mai mici pe perioade scurte, de exemplu prin compartimentarea incintei principale folosind pereți despărțitori, atunci când această măsură este justificată din motive veterinare sau experimentale, de exemplu dacă este necesar consumul de hrană individuală.

Tabelul 19

Cabaline

Înălțimea la greabăn (m) ¹⁾	Suprafața minimă a podelei (m ² /animal)			Înălțimea minimă a incintei (m)
	Pentru fiecare animal adăpostit individual sau în grupuri de pînă la 3 animale	Pentru fiecare animal adăpostit în grupuri de 4 sau mai multe animale	Boxe de fătare pentru o iapă cu mînz	
1,00 pînă la 1,40	9,0	6,0	16	3,00
peste 1,40 și pînă la 1,60 inclusiv	12,0	9,0	20	3,00
peste 1,60	16,0	2 × IG	20	3,00

1) Înălțimea la greabăn (IG)
Latura cea mai joasă este de minimum 1,5 ori mai mare decît înălțimea la greabăn a animalului. Înălțimea amplasamentelor interioare permite animalelor să se ridice pe picioarele din spate, atingînd înălțimea lor totală.

Tabelul 20

Păsări de curte

Greutatea corpului (g)	Suprafața minimă a incintei (m ²)	Suprafața minimă per pasăre (m ²)	Înălțimea minimă (cm)	Lungimea minimă a jgheabului de alimentare per pasăre (cm)
pînă la 200 inclusiv	1,00	0,025	30	3
peste 200 și pînă la 300 inclusiv	1,00	0,03	30	3
peste 300 și pînă la 600 inclusiv	1,00	0,05	40	7
peste 600 și pînă la 1 200 inclusiv	2,00	0,09	50	15
peste 1 200 și pînă la 1 800 inclusiv	2,00	0,11	75	15
peste 1 800 și pînă la 2 400 inclusiv	2,00	0,13	75	15
peste 2 400	2,00	0,21	75	15

Dacă aceste dimensiuni minime nu pot fi asigurate din motive științifice, durata izolării trebuie justificată de către persoana care realizează experimentul împreună cu medicul veterinar. În aceste circumstanțe, păsările pot fi ținute în compartimente mai mici, cu o îmbogățire potrivită a mediului de viață și cu o suprafață minimă a podelei de 0,75 m².

Tabelul 21

Curcan domestic

Greutatea corpului (kg)	Suprafața minimă a incintei (m ²)	Suprafața minimă per pasăre (m ²)	Înălțimea minimă (cm)	Lungimea minimă a jgheabului de alimentare per pasăre (cm)
pînă la 0,3 inclusiv	2,00	0,13	50	3
peste 0,3 și pînă la 0,6 inclusiv	2,00	0,17	50	7
peste 0,6 și pînă la 1 inclusiv	2,00	0,30	100	15
peste 1 și pînă la 4 inclusiv	2,00	0,35	100	15
peste 4 și pînă la 8 inclusiv	2,00	0,40	100	15

peste 8 și pînă la 12 inclusiv	2,00	0,50	150	20
peste 12 și pînă la 16 inclusiv	2,00	0,55	150	20
peste 16 și pînă la 20 inclusiv	2,00	0,60	150	20
peste 20	3,00	1,00	150	20

Laturile incintei vor avea lungimea minimă de 1,5 m. Dacă aceste dimensiuni minime nu pot fi asigurate din motive științifice, durata izolării trebuie justificată de către persoana care realizează experimentul împreună cu medicul veterinar. În aceste condiții, păsările pot fi adăpostite în spații mai mici, în care există o îmbogățire potrivită a mediului de viață și care au o suprafață minimă a podelei de 0,75 m² și o înălțime minimă de 50 cm pentru păsările sub 0,6 kg, 75 cm pentru păsările sub 4 kg, respectiv 100 cm pentru păsările peste 4 kg. Aceste spații pot fi utilizate pentru adăpostirea de grupuri mici de păsări în conformitate cu dimensiunile prevăzute în tabel

Tabelul 22

Prepelețe

Greutatea corpului (g)	Suprafața minimă a incintei (m ²)	Suprafața minimă per pasăre adăpostită în pereche (m ²)	Suprafața per pasăre suplimentară adăpostită în grup (m ²)	Înălțimea minimă (cm)	Lungimea minimă a jgheabului de alimentare per pasăre (cm)
pînă la 150 inclusiv	1,00	0,5	0,10	20	4
peste 150	1,00	0,6	0,15	30	4

Tabelul 23

Rațe și găște

Greutatea corpului (g)	Suprafața minimă a incintei (m ²)	Suprafața per pasăre (m ²) ¹⁾	Înălțimea minimă (cm)	Lungimea minimă a jgheabului de alimentare per pasăre (cm)
Rațe				
pînă la 300 inclusiv	2,00	0,10	50	10
peste 300 și pînă la 1 200 inclusiv ²⁾	2,00	0,20	200	10
peste 1 200 și pînă la 3 500 inclusiv	2,00	0,25	200	15
peste 3 500	2,00	0,50	200	15
Găște				
pînă la 500 inclusiv	2,00	0,20	200	10
peste 500 și pînă la 2 000 inclusiv	2,00	0,33	200	15
peste 2 000	2,00	0,50	200	15

Dacă aceste dimensiuni minime nu pot fi asigurate din motive științifice, durata izolării trebuie justificată de către persoana care realizează experimentul împreună cu medicul veterinar. În aceste circumstanțe, păsările pot fi ținute în compartimente mai mici, cu o îmbogățire potrivită a mediului de viață și cu o suprafață minimă a podelei de 0,75 m². Aceste spații pot fi utilizate pentru a adăposti grupuri mici de păsări, în conformitate cu standardele de spațiu indicate în tabel.

1) Aceasta trebuie să cuprindă o zonă minimă de bazin de 0,5 m² per 2m², cu o adîncime minimă de 30 cm. Bazinul poate ocupa pînă la 50% din dimensiunea minimă a incintei.

2) Păsările care nu pot încă zbura pot fi adăpostite în compartimente cu o înălțime minimă de 75 cm.

Tabelul 24

Dimensiunile minime ale bazinului pentru rațe și găște

	Suprafața (m ²)	Adâncimea (cm)
Rațe	0,5	30
Găște	0,5	între 10 și 30 inclusiv

Dimensiunile bazinului sînt exprimate per 2m² de incintă. Bazinul poate ocupa pînă la 50% din dimensiunea minimă a incintei.

Tabelul 25

Porumbei

Mărimea grupului	Suprafața minimă a incintei (m ²)	Înălțimea minimă (cm)	Lungimea minimă a jgheabului de alimentare per pasăre (cm)	Lungimea minimă a stîngiei per pasăre (cm)
pînă la 6 inclusiv	2	200	5	30
între 7 și 12 inclusiv	3	200	5	30
pentru fiecare pasăre suplimentară peste 12	0,15		5	30

Incintele pentru porumbei trebuie să fie lungi și înguste (de exemplu, 2 m × 1 m) mai degrabă decît pătrate, astfel încît păsările să poată efectua zboruri scurte.

Tabelul 26

Cinteza zebra

Mărimea grupului	Suprafața minimă a incintei (m ²)	Înălțimea minimă (cm)	Numărul minim de alimentatoare
pînă la 6 inclusiv	1,0	100	2
7 pînă la 12	1,5	200	2
13 pînă la 20	2,0	200	3
pentru fiecare pasăre suplimentară peste 20	0,05		1 per 6 păsări

Incintele pentru cinteza zebra trebuie să fie lungi și înguste (de exemplu, 2 m × 1 m), astfel încît păsările să poată efectua zboruri scurte. Pentru studiile de reproducție, cuplurile pot fi adăpostite în adăposturi mai mici, cu o îmbogățire potrivită a mediului de viață, cu o suprafață minimă a podelei de 0,5 m² și o înălțime minimă de 40 cm. Durata izolării trebuie justificată de către persoana care realizează experimentul împreună cu medicul veterinar.

Tabelul 27

Urodele acvatice

Lungimea corpului, măsurată de la cap la cloacă (cm)	Suprafața minimă a zonei cu apă (cm ²)	Suprafața minimă a zonei cu apă pentru fiecare animal suplimentar în cazul adăpostirii în grup (cm ²)	Adâncimea minimă a apei (cm)
pînă la 10 inclusiv	262,5	50	13
peste 10 și pînă la 15 inclusiv	525	110	13

peste 15 și pînă la 20 inclusiv	875	200	15
peste 20 și pînă la 30 inclusiv	1 837,5	440	15
peste 30	3 150	800	20

Tabelul 28

Anure acvatice

Lungimea corpului, măsurată de la cap la cloacă (cm)	Suprafața minimă a zonei cu apă (cm ²)	Suprafața minimă a zonei cu apă pentru fiecare animal suplimentar în cazul adăpostirii în grup (cm ²)	Adîncimea minimă a apei (cm)
sub 6	160	40	6
între 6 și 9 inclusiv	300	75	8
peste 9 și pînă la 12 inclusiv	600	150	10
peste 12	920	230	12,5

Aceste condiții se aplică bazinelor de creștere, dar nu și bazinelor folosite pentru împerecherea naturală și pentru supraovulație din motive de eficiență, deoarece experimentele din urmă necesită bazine individuale mai mici. Standardele de spațiu sînt stabilite pentru adulții din categoriile de dimensiuni indicate.

Tabelul 29

Anure semiacvatice

Lungimea corpului măsurată de la cap la cloacă (cm)	Suprafața minimă a incintei ¹⁾ (cm ²)	Suprafața minimă pentru fiecare animal suplimentar în cazul adăpostirii în grup (cm ²)	Înălțimea minimă a incintei ²⁾ (cm)	Adîncimea minimă a apei (cm)
pînă la 5,0 inclusiv	1 500	200	20	10
peste 5,0 și pînă la 7,5 inclusiv	3 500	500	30	10
peste 7,5	4 000	700	30	15

1) 2/3 zonă de uscat, 1/3 suprafață cu apă pentru ca animalele să se poată scufunda.

2) Înălțimea minimă a incintei măsurată de la zona de uscat pînă la partea interioară a acoperișului terariului.

Tabelul 30

Anure semiterestre

Lungimea corpului măsurată de la cap la cloacă (cm)	Suprafața minimă a incintei ¹⁾ (cm ²)	Suprafața minimă pentru fiecare animal suplimentar în cazul adăpostirii în grup (cm ²)	Înălțimea minimă a incintei ²⁾ (cm)	Adîncimea minimă a apei (cm)
pînă la 5,0 inclusiv	1 500	200	20	10
peste 5,0 și pînă la 7,5 inclusiv	3 500	500	30	10
peste 7,5	4 000	700	30	15

1) 2/3 zonă de uscat, 1/3 suprafață cu apă pentru ca animalele să se poată scufunda.

2) Înălțimea minimă a incintei măsurată de la zona de uscat pînă la partea interioară a acoperișului terariului.

Tabelul 31

Anure arboricole

Lungimea corpului măsurată de la cap la cloacă (cm)	Suprafața minimă a incintei ¹⁾ (cm ²)	Suprafața minimă pentru fiecare animal suplimentar în cazul adăpostirii în grup (cm ²)	Înălțimea minimă a incintei ²⁾ (cm)
pînă la 3,0 inclusiv	900	100	30
peste 3,0	1 500	200	30

- 1) 2/3 zonă de uscat, 1/3 suprafață cu apă pentru ca animalele să se poată scufunda.
 2) Înălțimea minimă a incintei măsurată de la zona de uscat pînă la partea interioară a acoperișului terariului.

Tabelul 32

Broaște țestoase acvatice

Lungimea corpului măsurată în linie dreaptă de la vârful din față la vârful din spate al carapacei (cm)	Suprafața minimă a zonei cu apă (cm ²)	Suprafața minimă a zonei cu apă pentru fiecare animal suplimentar în cazul adăpostirii în grup (cm ²)	Adîncimea minimă a apei (cm)
pînă la 5 inclusiv	600	100	10
peste 5 și pînă la 10 inclusiv	1 600	300	15
peste 10 și pînă la 15 inclusiv	3 500	600	20
peste 15 și pînă la 20 inclusiv	6 000	1 200	30
peste 20 și pînă la 30 inclusiv	10 000	2 000	35
peste 30	20 000	5 000	40

Tabelul 33

Șerpi terestri

Lungimea corpului măsurată de la cap la cloacă (cm)	Suprafața minimă a podelei (cm ²)	Suprafața minimă pentru fiecare animal suplimentar în cazul adăpostirii în grup (cm ²)	Înălțimea minimă a incintei, măsurată de la zona de uscat pînă la partea interioară a acoperișului terariului (cm)
pînă la 30 inclusiv	300	150	10
peste 30 și pînă la 40 inclusiv	400	200	12
peste 40 și pînă la 50 inclusiv	600	300	15
peste 50 și pînă la 75 inclusiv	1 200	600	20
peste 75	2 500	1 200	28

Metode de ucidere a animalelor

1. În procesul de ucidere a animalelor se utilizează metodele cuprinse în tabelul de mai jos. Alte metode decât cele cuprinse în tabel pot fi utilizate:

a) animalelor inconștiente, cu condiția ca animalele respective să nu redevină conștiente înaintea morții;

b) animalelor folosite în cercetarea agricolă, atunci când scopul proiectului necesită ca animalele să fie adăpostite în condiții similare condițiilor de adăpostire a animalelor de fermă. Respectivetele animale pot fi ucise în conformitate cu cerințele stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 369 din 12 iunie 2015 „Pentru aprobarea Normei sanitar-veterinare privind protecția animalelor în momentul uciderii”.

2. Uciderea animalelor se finalizează utilizând una dintre următoarele metode:

- confirmarea încetării permanente a circulației;
- distrugerea creierului;
- dislocarea gâtului;
- exsanguinarea;
- confirmarea instalării *rigor mortis*.

Tabel

Metode de ucidere

Animale - remarcă/metode	Pești	Amfibieni	Reptile	Păsări	Rozătoare	Iepuri	Câini, pisici, dihori și vulpi	Mamifere mari	Primate neumane
Supradoză de anestezie	1)	1)	1)	1)	1)	1)	1)	1)	1)
Tijă perforantă	-	-	2)	-	-	-	-	-	-
Dioxid de carbon	-	-	-	-	3)	-	-	-	-
Dislocarea cervicală	-	-	-	4)	5)	6)	-	-	-
Lovire/lovitură penetrativă în cap	-	-	-	7)	8)	9)	10)	-	-
Decapitarea	-	-	-	11)	12)	-	-	-	-
Asomarea electrică	13)	13)	-	13)	-	13)	13)	13)	-
Gaze inerte (Ar, N ₂)	-	-	-	-	-	-	-	14)	-
Împușcarea cu glonț liber cu ajutorul unor carabine, pistoale și muniție adecvate	-	-	15)	-	-	-	16)	15)	-

1) După caz, se utilizează după sedarea prealabilă.
2) Se utilizează exclusiv pentru reptilele mari.
3) Se utilizează numai cu umplere gradată. Nu se utilizează pentru rozătoarele în formă de făt sau nou-născute.
4) Se utilizează numai pentru păsările mai mici de 1 kg. Păsările de peste 250 g sînt sedate.
5) Se utilizează numai pentru rozătoarele mai mici de 1 kg. Rozătoarele de peste 150 g sînt sedate.

- 6) Se utilizează numai pentru iepurii mai mici de 1 kg. Iepurii de peste 150 g sînt sedați.
- 7) Se utilizează numai pentru păsări mai mici de 5 kg.
- 8) Se utilizează numai pentru rozătoare mai mici de 1 kg.
- 9) Se utilizează numai pentru iepuri mai mici de 5 kg.
- 10) Se utilizează numai pentru nou-născuți.
- 11) Se utilizează numai pentru păsări mai mici de 250 g.
- 12) Se utilizează numai dacă alte metode nu sînt posibile.
- 13) Este necesar un echipament special.
- 14) Se utilizează numai pentru porcine.
- 15) Se utilizează numai de către trăgători experimentați în condiții de teren.
- 16) Se utilizează numai în condiții de teren, de către trăgători experimentați, atunci cînd alte metode nu sînt posibile.

Determinarea severității experimentelor

1. Severitatea unui experiment se determină prin intensitatea durerii, suferinței, stresului sau vătămarilor de durată care se așteaptă să fie suportate de un animal individual pe parcursul experimentului.

2. Experimentele realizate sub anestezie generală, la finalul cărora animalul nu își recăpătă cunoștința, sînt clasificate drept „fără recuperare”.

3. Experimentele efectuate pe animale, în urma cărora este probabil ca animalele să prezinte durere, suferință sau stres superficial pe termen scurt, precum și experimentele care nu afectează semnificativ confortul sau starea generală a animalelor sînt clasificate drept „superficiale” și prevede:

a) administrarea anesteziei, cu excepția situațiilor în care scopul unic este uciderea;

b) studiul farmacocinetic în cadrul căruia se administrează o singură doză și este prelevat un număr limitat de mostre de sînge (totalizînd <10% din volumul sanguin) și în cadrul căruia nu se așteaptă ca substanța să producă vreun efect advers detectabil;

c) imagistica neinvazivă a animalelor (de exemplu, rezonanță magnetică nucleară) cu sedarea sau anestezia adecvată;

d) experimentele superficiale, de exemplu, biopsii ale urechii și ale cozii, implantarea subcutanată nechirurgicală a minipompelor și microcipurilor;

e) utilizarea de echipamente externe de telemetrie care cauzează numai un disconfort minor animalelor sau interferă puțin cu activitatea lor și cu comportamentul lor normal;

f) administrarea de substanțe pe căi subcutanate, intramusculare, intraperitoneale, prin gavaj și intravenos, prin vasele de sînge superficiale, în situația în care substanța nu are mai mult de un impact superficial asupra animalului, iar volumele se încadrează în limitele dimensiunii și speciei animalului;

g) inducerea de tumori sau tumorile spontane care nu cauzează efecte clinice adverse detectabile (de exemplu, noduli mici, subcutanați, neinvazivi);

h) creșterea animalelor modificate genetic, în scopul obținerii unui fenotip afectat superficial;

i) hrănirea cu diete modificate care nu întrunesc toate cerințele nutriționale ale animalului și care se așteaptă să cauzeze o anomalie clinică superficială pe durata studiului;

j) imobilizarea pe termen scurt (pentru < 24 ore) în cuști metabolice;

k) studiile comportamentale care implică privarea pe termen scurt de partenerii sociali și izolarea indivizilor adulți din speciile sociabile (șoareci și șobolani);

l) modele care expun animalele la stimuli nocivi ce sînt asociați imediat cu un nivel superficial de durere, suferință sau stres și pe care animalele îi pot evita cu succes;

m) combinația sau cumularea următoarelor exemple poate avea drept rezultat clasificarea ca „superficial”:

n) evaluarea compoziției organismului prin măsurători neinvazive și imobilizare minimă;

o) monitorizarea electrocardiografiei prin tehnici neinvazive cu imobilizarea minimă sau fără imobilizarea animalelor obișnuite cu acestea;

p) utilizarea de echipamente externe de telemetrie care nu trebuie să cauzeze niciun disconfort animalelor adaptate social și care nu interferează cu activitatea normală și cu comportamentul normal;

q) creșterea animalelor modificate genetic la care nu trebuie să aibă vreun fenotip clinic negativ detectabil;

r) adăugarea de markeri inerți în hrană pentru a urmări traseul alimentelor pe parcursul digestiei;

s) privarea de hrană forțată pentru < 24 ore în cazul șobolanilor adulți;

t) testarea în câmp deschis.

4. Experimentele efectuate pe animale, în urma cărora este probabil ca animalele să prezinte durere, suferință sau stres moderat pe termen scurt sau lung, precum și experimentele care pot afecta moderat confortul sau starea generală a animalelor sînt clasificate drept „moderate” și prevede:

a) aplicarea frecventă de substanțe de testat care produc efecte clinice moderate și prelevarea de mostre de sînge (>10 % din volumul sanguin) de la un animal conștient pe parcursul cîtorva zile fără înlocuirea volumului sanguin;

b) studiile pentru stabilirea concentrațiilor care produc toxicitate acută, teste de toxicitate/carcinogenicitate cronică, care duc la încheierea experimentului fără moartea animalului;

c) intervențiile chirurgicale realizate sub anestezie generală și cu analgezice potrivite, asociate cu durere, suferință sau cu afectarea stării generale postoperatorii. Exemplele includ toracotomie, craniotomie, laparotomie, orhidectomie, limfadenectomie, tiroidectomie, chirurgie ortopedică cu stabilizarea efectivă și gestionarea rănilor, transplant de organe cu gestionarea efectivă a respingerii, implant chirurgical de catetere sau echipamente biomedicale (de exemplu, echipamente de transmisie la distanță, minipompe etc.);

d) modele de inducere a tumorilor sau tumorile spontane, susceptibile de a cauza durere sau stres moderat sau de a afecta moderat comportamentul normal;

e) iradierea sau chimioterapia cu o doză subletală sau cu o doză în mod normal letală, dar cu reconstituirea sistemului imunitar. Efectele adverse așteptate sînt superficiale sau moderate și limitate în timp (< 5 zile);

f) creșterea animalelor modificate genetic în scopul obținerii unui fenotip afectat moderat;

g) crearea de animale modificate genetic prin experimente chirurgicale;

h) utilizarea cuștilor metabolice care implică restricționarea moderată a mișcărilor pe durată prelungită (pînă la 5 zile);

i) studii efectuate în condiții de diete modificate, care nu întrunesc toate cerințele nutriționale ale animalului și care se așteaptă să cauzeze o anomalie clinică moderată pe durata studiului;

j) privarea de hrană forțată pentru 48 de ore în cazul șobolanilor adulți;

k) declanșarea reacțiilor de evadare și a celor de evitare în care animalul este incapabil să evadeze sau să evite stimulul și care se așteaptă să producă un stres moderat.

5. Experimentele efectuate pe animale, în urma cărora este probabil ca animalele să prezinte durere, suferință sau stres sever pe termen lung, precum și experimentele care pot afecta sever confortul sau starea generală a animalelor sînt clasificate drept „severe” și prevede:

a) teste de toxicitate în care punctul final este moartea sau teste susceptibile de a provoca moartea din accidente și în care sînt induse stări patofiziologice severe;

b) testarea unui dispozitiv în cazul în care defectarea acestuia poate cauza durere sau stres sever sau moartea animalului (de exemplu, dispozitive de asistență cardiacă);

c) testarea eficacității unui vaccin caracterizată de afectarea de manieră persistentă a stării generale a animalului, îmbolnăvirea progresivă care conduce la moarte, asociată cu durere, stres sau suferință moderată de lungă durată;

d) iradierea sau chimioterapia cu o doză letală fără reconstituirea sistemului imunitar sau reconstituirea cu producerea bolii de reacție a grefei contra gazdei;

e) modele cu tumori induse sau cu tumori spontane, care se așteaptă să cauzeze o îmbolnăvire progresiv letală asociată cu durere, stres sau suferință de lungă durată. De exemplu, tumorile care cauzează cașexie, tumorile invazive ale oaselor, tumorile cu răspîndirea metastatică și tumorile cu ulcerare;

f) intervențiile chirurgicale și de altă natură efectuate pe animale sub anestezie generală care se așteaptă să producă durere, suferință sau stres postoperatoriu moderat persistent sau să afecteze de manieră severă și persistentă starea generală a animalelor. Producerea de fracturi instabile, toracotomia fără utilizarea analgezicelor sau traume care induc insuficiența mai multor organe.

g) transplantul de organe în situația în care respingerea organului poate conduce la un stres sever sau la afectarea de manieră severă a stării generale a animalului (de exemplu, xenotransplantul);

h) creșterea animalelor cu malformații genetice susceptibile de a produce afectarea de manieră severă și persistentă a stării generale, de exemplu boala Huntington, distrofie musculară, modele de nevrită cronică recidivantă;

i) utilizarea cuștilor metabolice care presupune limitarea severă a libertății de mișcare pe durată prelungită;

j) șocul electric care nu poate fi evitat de animal (de exemplu, pentru a produce o neajutorare dobîndită);

k) izolarea completă pe perioade prelungite a speciilor sociale, de exemplu cîinii sau primatele neumane;

l) stresul provocat de imobilizare pentru a induce ulcerul gastric sau stopul cardiac la șobolani;

m) testele de înot sau de exercițiu forțat care au drept punct final epuizarea.

6. Atribuirea categoriei de severitate trebuie să ia în considerare orice intervenție asupra unui animal sau orice manipulare a acestuia în cadrul unui experiment definit. Aceasta se bazează pe cele mai severe efecte care se așteaptă să fie resimțite de un animal individual după aplicarea tuturor tehnicilor de îmbunătățire. Atunci cînd se atribuie o categorie particulară unui experiment, se ține seama de tipul experimentului și de următorii factori:

a) tipul manipulării;

b) natura durerii, suferinței, stresului sau a vătămarilor de durată cauzate de toate elementele experimentului (experimentelor), intensitatea, durata, frecvența acestora și multiplicitatea tehnicilor utilizate;

c) suferința cumulată în cadrul unui experiment;

d) imposibilitatea exprimării comportamentului natural, inclusiv restricții în ceea ce privește standardele de adăpostire, creștere și îngrijire.

e) tipul de specii și genotipul;

f) stadiul de dezvoltare, vîrsta și sexul animalului;

g) instruirea animalului pentru un anumit tip de procedură;

h) dacă animalul urmează să fie refolosit, gradul real de severitate a experimentelor anterioare;

i) metodele utilizate pentru reducerea sau eliminarea durerii, suferinței și stresului, inclusiv îmbunătățirea condițiilor de adăpostire, creștere și îngrijire;

k) puncte finale umane.

Notă informativă

la proiectul Hotărîrii de Guvern „Cu privire la aprobarea proiectului de lege privind protecția animalelor folosite în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice”

Condiții ce au impus elaborarea proiectului:

Proiectul Hotărîrii de Guvern „Cu privire la aprobarea proiectului de lege privind protecția animalelor folosite în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice” vine întru executarea punctului 28 al Planului Național de Armonizare a Legislației pentru anul 2014, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 28 din 22.01.2014.

Proiectul dat va substitui prevederile Legii nr. 265 din 28.07.2006 privind protecția animalelor folosite în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice.

Principalele prevederi și elemente noi ale proiectului:

Prezentul proiect de lege instituie măsuri de protecție a animalelor folosite în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice. În acest scop prezenta lege stabilește norme privind înlocuirea și reducerea utilizării animalelor în experimente sau alte scopuri științifice și îmbunătățirea metodelor de creștere, reproducere, marcarea, îngrijire și adăpostire, precum și uciderea animalelor, evaluarea și autorizarea proiectelor ce implică utilizarea animalelor în experimente.

Argumentarea și gradul compatibilității proiectului de act normativ:

Reieșind din faptul că animalele au în sine o valoare intrinsecă care trebuie respectată și existînd, de asemenea, rațiuni de ordin etic ale opiniei publice care privesc utilizarea animalelor în experimente, prin urmare animalele ar trebui întotdeauna tratate ca ființe sensibile, iar utilizarea lor în experimente ar trebui restricționată la domenii care, în ultimă instanță, pot aduce beneficii sănătății umane sau animale sau mediului înconjurător.

Alegerea metodelor și a speciilor care vor fi utilizate în experimente au un impact direct atît asupra numărului de animale utilizate, cît și asupra bunăstării acestora. Alegerea metodelor ar trebui, prin urmare, să asigure selectarea acelei metodei care să furnizeze rezultatele cele mai satisfăcătoare și să producă cît mai puțină durere, suferință sau stres. Metodele selectate ar trebui să utilizeze numărul minim de animale care ar furniza rezultate fiabile și să impună utilizarea speciilor cu cea mai mică capacitate de a simți durere, suferință sau stres sau de a prezenta vătămări de durată și care sunt optime pentru extrapolarea la speciile țintă.

Folosirea unor metode neadecvate pentru uciderea animalului poate cauza durere, stres și suferință semnificative animalului. Nivelul de pregătire al persoanei care efectuează respectiva operațiune este, de asemenea, foarte important. Prin urmare, animalele ar trebui ucise numai de către o persoană competentă, folosind o metodă adecvată speciei.

Numărul animalelor utilizate în experimente trebuie să fie redus prin efectuarea repetată a experimentelor pe același animal, atît timp cît acest fapt nu împiedică atingerea obiectivului științific și nu cauzează înrăutățirea gradului de bunăstare a animalului. Cu toate acestea, ar trebui avut în vedere un echilibru între beneficiul reutilizării animalelor și orice efecte negative asupra bunăstării acestora, luînd în considerare bunăstarea animalelor pe toată durata vieții acestora în parte. Ca urmare a acestui potențial conflict, reutilizarea animalelor ar trebui analizată în fiecare caz în parte.

Unitățile crescătorilor, furnizorilor și utilizatorilor trebuie să dispună de instalații și echipament adecvate, care respectă cerințele de adăpostire a speciilor de animale în cauză și care permit efectuarea experimentelor în mod eficient și provoacă cel mai scăzut nivel de stres animalelor. Crescătorii, furnizorii și utilizatorii ar trebui să își desfășoare activitatea doar dacă sunt autorizați de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor.

Proiectul dat este în concordanță cu legislația națională privind domeniul sanitar-veterinar, a sănătății și bunăstării animalelor.

Totodată, prevederile acestei legi asigură transpunerea Directivei 2010/63/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 septembrie 2010 privind protecția animalelor utilizate în scopuri științifice, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L nr. 276, 20.10.2010, p. 33-79.

Analiza Impactului de Reglementare:

Prezentul act normativ reglementează activitatea de întreprinzător în domeniul creșterii, adăpostirii, îngrijire și utilizare a animalelor în experimente sau în alte scopuri științifice.

În acest context a fost elaborat Analiza Impactului de Reglementare, fiind prezentat spre examinare Grupului de Lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător și avizat pozitiv.

Fundamentarea economico-financiară:

Toate cheltuielile ce vor surveni urmare a implementării proiectului menționat, urmează a fi suportate în limita mijloacelor bugetare aprobate pentru aceste scopuri.

Beneficiarul proiectului :

Beneficiarul proiectului Hotărîrii de Guvern este mediul academic și societatea civilă.

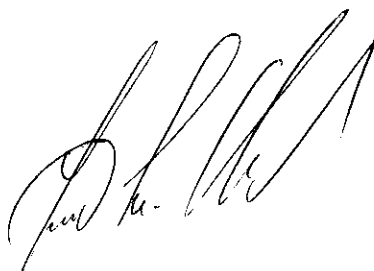
Autorii proiectului:

Proiectul a fost elaborat de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Rezultatele scontate:

Prin aprobarea și implementarea prezentului proiect, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Ministerul Educației, Ministerul Mediului, Ministerul Sănătății de comun acord cu Academia de Științe a Republicii Moldova va dispune de un mecanism mai eficient, prin care se va putea realiza protecția în Republica Moldova a animalelor folosite în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice, prin stabilirea cerințelor minime necesare privind condițiile de întreținere, bunăstare și sănătate animală, precum și prevenirea riscului răspîndirii împotriva lor a unor rele tratamente.

Viceministru

Iurie UȘURELU

